

Принято на заседании
Педагогического совета
Протокол № 1 от 29.08.2022.

Утверждаю
Заведующий
МБДОУ «Детский сад 189 комбинированного вида»
Советского района г.Казани
М.А.Шайдуллина

РАБОЧАЯ ПРОГРАММА

Воспитатель по обучению детей татарскому языку
Фаряхова Фирдевес Миннихарисовна

1.1 Аңлатма язуы

Балалар бакчасында рус һәм башка милләт балаларын татар теленә, татар балаларын ана теленә өйрәтү программасы.

Балалар бакчасында рус балаларына татар теле өйрәтү буенча эш программасы (алга таба – Эш программасы) - мәктәпкәчә тәрбия һәм белем учреждениесендә рус һәм башка милләт балаларын татарча сөйләшergә, үзара һәм өлкәннәр белән аралашырга өйрәтү, төрле яктан үсеше өчен мөмкинлекләр тудыруга юнәлтелгән документ булып тора. Эш программасы Федераль дәүләт белем стандартына (ФГОС) нигезләнеп төзелде, максат һәм бурычларны, көтелгән нәтижеләрне, белем бирү процессын оештыруны билгели. Эш программасы мәктәпкәчә мәгариф системасы эшчәнлеген ачыклаучы норматив -хокукый актлар нигезләмәләренә көйләнгән.

Федераль жирлегендә:

- 29.12.2012елдан № 273-ФЗ « Россия Федерациясенең белем бирү турында» Федераль законы;
- Мәктәпкәчә мәгарифнең Федераль дәүләт белем стандарты (Россия Федерациясе Мәгариф һәм фән министрлыгының 2013елның 17 октябрендә 1155 нче номерлы боерык нигезендә расланган);
- СанПиН 2.4.1.3049-13 « Мәктәпкәчә мәгариф оешмаларының эш шартларын, режимын оештыру буенча санитар-эпидемиологик таләпләр» раслау турында Россия Федерациясе баш дәүләт табибы 2013 ел 15 май 26 нчы номерлы боерыгы;
- “Мәктәпкәчә мәгарифнең белем бирү эшчәнлеген төп гомуми белем бирү программалары нигезендә оештыру һәм тормышка ашыру” (Россия Федерациясе Мәгариф һәм фән министрлыгының 2013 ел 30 август 1014 нче номерлы боерыгы);

Төбәк жирлегендә:

- Татарстан Республикасының 2013ел 22 июль 68-ЗРТ номерлы «Белем бирү турында» Законы;
- Татарстан Республикасының “Татарстан Республикасында Татарстан Республикасының дәүләт телләре һәм башка телләр турында” Законы;

Мәктәпкәчә белем учреждениесе жирлегендә:

- БМБМУ «189 нче балалар бакчасы» Уставы;
- БМБМУ «189 нче балалар бакчасы» ның төп белем бирү программасы турында нигезләмәсе;

Эш программасы өч бүлектән (максат, эчтәлек, оештыру) тора, белем бирү өлкәләре буенча куелган бурычларны күздә тотта.

I НЧЕ БҮЛЕК.

1.2 Программаның максаты һәм бурычлары

Максат: Уен – ситуацияләр, информация – коммуникатив технологияләр, күргәзмәлек куллану, тел өйрәтү, аралашу теләге тудыру.

Бурычлары: 1. Балаларның көнүрешкә, табигатькә, жәмгыятькә кагылышлы сүзләр исәбенә сөйләмнән баету, сүз һәм сүзтәзмәләренә төрле ситуацияләрдә кулланушка керту.

2. Мөстәкыйль фикер йөртүгә, җавап бирергә күнектәрү, балада үзенә сөйләмә белән кызыксыну һәм сизгерлек уяту.

3. Диалогик һәм монологик сөйләмне, хәтер, зиннәт сәләтләрен үстерү.

4. Сөйләм әдәбе (сорау, гозер, мөрәҗәгать итү, рәхмәт белдерү, исәнләшү, сабуллашу) кагыйдәләрен, бер – беренә тыңлау, ишетү сыйфатлары, әдәплә итеп кара-каршы сөйләшә белү күнекмәләрен тәрбияләү.

5. Милли мәдәниятебез, Татарстанда яшәче төрле милләт халыклары турында балаларның белемнән арттыру, дуслык һәм туганлык хисләре тәрбияләү.

Темалар бер-берсенә бәйләнәшле итеп, балаларның яшь үзгәрешләренә исә алып сайланды. Белем бирү эшчәнлекләренә темасы катлаулануы, кабатлана бара, алар баланың сөйләм телен камилләштерү максатын күздә тотып төзелде.

Программа 4 яшьтән 7 яшькә кадәр булган рус телле балаларның татарча аралашырга өйрәтү оештырылган белем бирү эшчәнлекләренә һәм 3-7 яшьлек татар телле балаларның ана теленә өйрәтү эшчәнлекләренә эчтәлеген чагылдыра.

Программа мәктәпкәчә яшьтәге баланың үсеш закончалыкларына, шәхси һәм эшлекле якин килү турындагы фундаменталь тикшеренүләргә, тел өйрәтү процессында методик стандарт итеп кабул ителгән коммуникатив технология принципларына (Л. С. Выготский, П. Я. Гальперин, В. В. Давыдов, Е. А. Пассов) чагылыш тапкан фәнни тикшеренүләргә, гамәли эшкәртмәләр һәм методик киңәшләргә, мәктәпкәчә мәгариф системасы эшчәнлеген ачыклаучы норматив хокукый актлар, нигезләмәләренә көйләнгән. Белем бирү программасында Татарстан республикасының милли

төбәк компонентын, якындагы социумны, социаль-экономик шартларын, климат үзенчәлекләрен исәпкә алып, белем бирү процессында катнашучылар тарафыннан формалашкан, мәктәпкәчә яшьтәге балаларга белем бирү эчтәлегә чагылган.

Татар теленә өйрәтү программасы өч проектны һәм аларның төп максатларын һәм бурычларын үз эченә ала:
“Минем өем” проекты (4-5 яшь).

Максат: Татар теленә кызыксыну уяту, аралашу теләге тудыру.

- Бурычлар: 1. Сүз байлыгы булдыру, сөйләмдә активлаштыру.
2. Гади диалогта катнаша белү, хәтер, зинһен үстерү.
3. Бер – беренне тыңлау, ишетү сыйфатлары тәрбияләү.

“Уйный – уйный үсәбез” проекты (5-6 яшь).

Максат: Үзара һәм зурлар белән көндәлек тормышта татарча аралашуга чыгу.

- Бурычлар: 1. Сүз байлыгын арттыру, сөйләм күнекмәләре формалаштыру.
2. Гади сорауларны аңлап җавап бирү, мөрәжәгать итә белү, көндәлек яшәштә аралашу.
3. Әдәпле итеп кара-каршы сөйләшә белү күнекмәләрен тәрбияләү.

“Без инде хәзер зурлар, мәктәпкә илтә юллар” проекты (6-7 яшь).

Максат: Балаларның көнкүрешкә, табигатькә, җәмгыятькә кагылышлы сүзләр исәбенә сөйләмнәрен басту, сүз һәм сүзтезмәләрен төрле ситуацияләрдә кулланышка кертү.

- Бурычлар: 1. Сөйләмне аралашу чарасы буларак камилләштерү, файдалана белү күнекмәләренә өйрәтү.
2. Мөстәкыйль фикер йөртергә, җавап бирергә күнектерү, балада үзенең сөйләме белән кызыксыну һәм сизгерлек уяту.
3. Сөйләм әдәбе (сорау, гозер, мөрәжәгать итү, рәхмәт белдерү, исәнләшү, сабуллашу) кагыйдәләрен камилләштерү.

Укыту методик комплектының эчтәлегә.

Һәр проект түбәндәгеләрне үз эченә ала:

- 1) тематик план;
- 2) эшчәнлек конспектлары;
- 3) балалар һәм эти-әниләр өчен эш дәфтәрләре;
- 4) аудиоязмалар;
- 5) анимацион күренешләр;
- 6) күрсәтмә, таратма материаллар;

7) диагностик материаллар.

Туган телгә өйрәтү программасы (2 – 7 яшь)

Максат: Балаларга туган телне өйрәтү, сөйләм үстерү, әдәби телдә сөйләшү күнекмәләре булдыру.

Бурычлар: 1. Балаларны ана телендә дәрәс һәм яхшы итеп сөйләшергә өйрәтү.

2. Тел системасының фонетик, лексик, грамматик төзелеше дәрәжәләрен формалаштыру.

3. Бәйләнешле сөйләм үстерү.

4. Тел һәм сөйләм күренешләрен аңлау (тоемлау) сәләте булдыру.

Программаның белем бирү өлкәләре:

1. **Физик үсеш** – физкультура, сәламәтләнделерү эшләре: ял минутлары, хәрәкәтле уеннар, эшчәнлекне сәламәтләнелне саклауга якын килеп оештыру (эшчәнлекнең барышының төрлелеге).

2. **Социаль коммуникатив үсеш** – балаларны әйләнә – тирә мөхит белән таныштыру (үзе, гаиләсе, бакча, шәһәре, республика, төрле милләтләр, һөнәр ияләре, балалар язучылары), сюжетлы – рольле уеннар.

3. **Танып – белү үсеш** - балаларның ел фасыллары, табигать күренешләре турында белемнәрен киңәйтү, тасфирлау хикияләре төзергә өйрәтү, дидактик уеннар.

4. **Сөйләм үстерү үсеш** – сүзле уеннар, дидактик уеннар, сүзлек өстендә эш, өйрәнелгән эчтәлек нигезендә әңгәмәдәшен белән контакт урнаштыра, сорау куя, жавап бирә, кире кага, раслый белү; программада күрсәтелгән темалар буенча тәрбияченең сорауларына жавап бирү һәм сораулар куя белү; үстерешле диалоглар төзү, әңгәмәдә катнаша алу; терәк схемалар кулланып, ситуация буенча әңгәмә кора белү.

5. **Нәфис – нәфасәти үсеш** – жырылы – биюле уеннар, халык бәйрәмнәре, әкиятләрне сәхнәләштерү, халык аваз ижатын өйрәтү.

1.3 Мәктәпкәчә белем бирү принциплары

Коммуникативлылык принцибы – балаларны татар телен аралашу чарасы буларак куллануга әзерләүгә корылган. Телне фән буларак түгел, ә аралашу чарасы буларак өйрәтү.

Дифференциация принцибы – һәр сөйләм төренең үз үзәнчәлеген исәпкә алу, тәрбияче сөйләмен техник чаралар ярдәмендә (аудио-, видеоязмада) тыңлау (аудирование), тел үзәнчәлекләрен төрле күнегүләрдә бирү, балаларның диалогик сөйләмен үстерү;

Күрсәтмәләлек принцибы – тел өйрәтүне көндәлек тормыштагы һәр төрле эшчәнлеккә бәйле рәвештә, аларның тирә-юньне танып белүенең төп чарасы булып торган уен аша үткөрү;

Тел өйрәтү, тәрбия һәм үстерү бурычларының бер-берсе белән тыгыз бәйләнештә тормышка ашыру принцибы;

Дәвамчанлык принцибы – балалар бакчасы һәм башлангыч мәктәптә эзлеклелекне күздә тоту;

Белем бирүне комплекслы-тематик принципка корып оештыру;

Белем бирү эшчәнлегенең мотивлашкан булу принцибы - бала материалны үзе өчен кызык булганда, үзенең шәхси ихтыяжларына туры килгәндә генә кабул итә һәм фикерли башлый. Телне өйрәтү процессында әкияти сюжетлар карау, кызыклы таныш геройлар белән очрашу, уен элементларын куллану – тел материалын өйрәнүнең мотивлашкан булуын тәэмин итә. Телне аралашу, уен ситуацияләренә бәйләп өйрәнгәндә, балалар тел өйрәнүнең практик әһәмиятен тоялар, эмоциональ күтәрәнкелек туа һәм алар тел материалын бик теләп үзләштерәләр.

Белем бирү эшчәнлегенең дидактик принцибы - гадидән катлаулыга таба бару.

Индивидуальләштерү принцибы - тел өйрәткәндә социаль шәхес сыйфатларын үстерүне күздә тоту. Балаларның яшь үзәнчәлекләрен исәпкә алу.

Милли региональ компонент куллану принцибы.

1.4. Балаларның яшь үзәнчәлекләре (Эш программасына кушымта №1)

1.5. Программа үзләштерүдә көтелгән нәтижәләр

Уртанчылар төркеме (4-5 яшь) “Минем өем” проекты

Белем бирү эшчәнлегенең бурычлары

1. Тирә- юнь күзаллавын киңәйтә барып, иң якин кешеләре, уенчылар, ашамлыklar хисабына сүз байлыгын арттыру.
2. Өлкәннәр кушкан катлаулы булмаган биремнәрне аңлап, үти белүләренә ирешү.
3. Тәрбияче әйткән сүзләренә, кыска фразаларны кабатлап әйтә белүләренә ирешү.
4. Үз исемен дөрес әйтә, исәнләшә, саубуллаша, рәхмәт әйтә белү күнекмәләрен үстерү.

5. Куелган сорауларны аңлап, сөйләмдә 2-3 сүз белән җавап кайтару күнекмәләрен үстерү.

Белем бирү эшчәнлегенең эчтәлегә

Лексик минимум – якынча 62 сүз.

“Минем өем” проекты темалары (“Гаилә”, “Ашамлыклар”, “Уенчыклар”, “Саннар”) буенча бирелгән лексиканы төрле ситуацияләрдә ишетеп аңлап куллана белергә өйрәтү, сөйләм күнекмәләрен булдыру.

Аларның тирә-юнь күзаллавын киңәйтә бару, югарыда күрсәтелгән темага караган сүзләр хисабына балаларның сүз байлыгын арттыру өстендә эшләү, аларда татар телендә сөйләшә башлау теләге уяту.

Актив үзләштерүләренә ирешү өчен әйбер исемнәренең мәгънәсен аңлату һәм аларны дәрәҗә әйтү күнегүләре эшләү. Иң якын кешеләр (*әти, әни, бабай, әби, малай, кыз*), яраткан уенчыклар (*туп, машина, курчак, эт, песи куян, аю*), ашамлыклар (*алма, ипи, сөт, чәй*) һәм саннар (*бер, ике, өч, дүрт, биш*) хисабына сүзлекне баеп һәм активлаштыру. Өйрәнгән сүзләргә аерым, күмәк, тәрбияче ярдәмдә кабатлы белү күнекмәләрен булдыру. *Алма бир. Мә, алма.*

Бу кем? Бу нәрсә? сорауларын аңлап җавап бирергә өйрәтү.

-*Бу кем? – Бу әти.*

-*Бу нәрсә? – Бу туп.*

Нинди? сорауларга, дәрәҗә җавап бирергә өйрәтү.

-*Туп нинди? – Кечкенә.*

-*Машина нинди? – Матур.*

Әйбернең билгесен ачыклау максаты белән куела торган сорауларны аңларга һәм сөйләмдә җавап кайтарырга өйрәтү. (Зур, матур, кечкенә, чиста, әйбәт, пычрак, тәмле).

-*Бу нәрсә? – Бу туп.*

-*Туп нинди? – Туп пычрак (зур, матур, кечкенә, чиста, әйбәт).*

Тәрбияче әйткән сүзләргә, кыска фразаларны балаларның кабатлап әйтә белүләренә ирешү өстендә эшләү. Аларның өлкәннәр кушкан катлаулы булмаган биремнәргә аңлап, үти белүләренә ирешү (*мә, бир, утыр, аша, эч, уйна, ю, ал*).

-*Мә, куян. – Бир куян.*

Тәрбияче әйткән билгә буенча предметны табу, күрсәтә белергә өйрәтү.

Зур машина ал. Тәмле алма бир.

Үз исемен дәрәҗә әйтә, исәнләшә, сабуллаша белергә өйрәтү, сүзләргә дәрәҗә, урынлы куллану.

Исәнме. – Исәнмесез. Сау бул. – Сау булыгыз. Мин кыз. - Мин Оля. Мин малай - Мин Коля.

Таныш предметларның исемнәрен ныгыту, куелган сорауга раслаучы, инкаръ итүче сүзләрне (*әйе, юк*) дәрес кулланырга өйрәтү

Син Коля? – Әйе.

Син кыз? – Юк, мин малай.

Мин, син алмашлыкларын аңларга һәм урынлы кулланырга өйрәтү.

Син кем? – Мин Коля.

Кечкенә күләмле шигырьләр, жырлар өйрәтү.

Белем бирүнең үзләштерүеннән көтелгән нәтижәләр.

Өлкәннәр кушкан катлаулы булмаган биремнәрне аңлап, үти белә.

Тәрбияче әйткән сүзләрне, кыска фразаларны кабатлап әйтә белә.

Үз исемен дәрес әйтә, исәнләшә, сабууллаша, рәхмәт әйтә белә.

Куелган сорауларны аңлап, сөйләмдә 2-3 сүз белән җавап кайтара белә.

Бер-берсе һәм өлкәннәр белән 62 сүз кулланып татар телендә аралаша.

Бирелгән лексиканы төрле ситуацияләрдә ишетеп аңлап куллана белә, сөйләм күнекмәләре бар.

Татар телендә сөйләшү теләге бар.

Әйбер исемнәреннән мәгънәсен аңлый һәм аларны дәрес әйтә белә.

Гаилә, уенчыклар, ашамлыклар һәм саннар хисабына сүз байлыгы бар.

Өйрәнгән сүзләрне аерым, күмәк, тәрбияче ярдәмендә кабатлый белә.

Бу кем? Бу нәрсә? сорауларын аңлап, җавап бирә.

Әйбернең билгесен ачыклау максаты белән куела торган сорауны аңлый һәм сөйләмдә җавап кайтара белә.

Тәрбияче әйткән сүзләрне, кыска фразаларны кабатлап әйтә. Өлкәннәр кушкан катлаулы булмаган биремнәрне аңлап үти.

Тәрбияче әйткән билге буенча предметны таба, күрсәтә белә.

Үз исемен дәрес әйтә, исәнләшә, сабууллаша белә, сүзләрне дәрес, урынлы куллана.

Куелган сорауга раслаучы, инкаръ итүче сүзләрне дәрес кулланырга белә.

Мин, син алмашлыкларын аңлый һәм урынлы куллана.

Кечкенә күләмле шигырьләр, жырлар белә.

Туган телдә сөйләм үстерү - 3-5 яшь.

Белем бирү эшчәнлегенә бурычлары. Балаларны ана телендә дәрәс һәм яхшы итеп сөйләшәргә өйрәтү, тел системасының фонетик, лексик, грамматик төзелешә дәрәжәләрен формалаштыру, бәйләнешле сөйләм үстерү, тел һәм сөйләм күренешләрен аңлау (тоемлау) сәләте булдыру. Эшчәнлек төрләрендә сөйләм үсешенә сүзлек эше, сөйләмнең грамматик төзелешә өстендә эш, аваз культурасы тәрбияләү, бәйләнешле сөйләм үстерү, матур әдәбият һәм халык ижаты белән таныштыру бурычлары хәл ителә.

**Татар балаларына “Туган телдә сөйләшәбез” УМК(II вар.)
кулланып, белем бирүдән көтелгән нәтижәләр.
(уртанчылар төркеме).**

1. Сүз байлыгы: - Ягымлы сүзләр куллану.
- Боерыкны куллана белү
2. Бәйләнешле сөйләм: - Үзең турында сөйләү.
- Нинди? Нишли? сорауына җавап бирү.
- Уенчыклар санау (ничә?)
- Аралаша белү (диалог).
3. Иллюстрациягә карап әсәрнең исемен атау.

Тәрбияче һәм ата-аналар белән берлектә ирешәргә кирәк нәтижәләр:

Бирелгән лексиканы ишетеп аңлай, куллана белү.
Мин, син алмашлыкларын урынлы куллана белү.
Сүз байлыгы үстерү.
Сорауларны аңлап, җавап бирә алу.

Тәрбияче һәм ата-аналар белән берлектә ирешеләргә тиеш нәтижәләр.

Предметларның исемен, мәһим детальләрен, өлешләрен дәрәс атый һәм күрсәтә, гомумиләштерүче сүзләргә дәрәс билгели. Тәүлек өлешләрен аера һәм дәрәс атый. Тәрбияченең сорауларына җавап биргәндә жөмлөләргә грамматик яктан дәрәс төзү. Бала гади (кем? нәрсә?) һәм катлаулы (кемгә? нинди? кайчан? кайда? кая?) сорауларга җавап бирә. Үзенең инициативасы яки тәрбияченең үтенече буенча картинада сурәтләнгәнне сөйли ала. Әкиятнең эчтәлеген сөйләгәндә эзлекчелекне саклап сәхнәләштерүдә теләп катнаша. Бала әкиятнең эчтәлеген мөстәкыйль сөйли ала. Тәрбияченең сорауларына җавап биргәндә берлек һәм күплек сандагы исемнәргә, бәйлек сүзләргә (эченә, өстенә,

астына, янына), кошлар һәм жәнлекләр, аларның балалары атамаларын сөйләмдә дәрәс куллану, жәмләләрне грамматик яктан дәрәс төзү. Жәмләләрнең иясе һәм хәбәре булу кирәк. Тәрбияченең сорауларына теләп, ышанычлы итеп җавап бирү. Бала кирәкле авазны ишетә, кабатлы, аны мөстәкыйль рәвештә дәрәс интонация белән әйтеп, авазны билгели алу. Бала үзенең шәхси тәҗрибәсенә нигезләнеп 3-4 жәмләдән торган хикәя төзү.

Зурлар төркеме (5-6 яшь) “Уйный – уйный үсәбез” проекты

Белем бирү эшчәнлегенең бурычлары

1. Тирә- юнь күзаллавын киңәйтә барып, яшелчәләр, савыт-сабалар, киёмнәр, өй жиһазлары, ашамлыклар темасына кергән сүзләр хисабына сүз байлыгын арттыру.
2. Гади сорауларны аңлап җавап бирү, мөрәҗәгать итә белүләренә ирешү.
3. Үзара һәм зурлар белән көндәлек тормышта татарча аралашуга чыгуларына ирешү.
4. Сөйләм күнекмәләрен үстерешле диалогларда, уеннарда, ситуатив күнегүләрдә камилләштерү.
5. Боерык фигураларне сөйләмдә аңлап дәрәс куллана белү күнекмәләрен үстерү.

Белем бирү эшчәнлегенең эчтәлегә

Лексик минимум – якынча 45 сүз.

“Уйный-уйный үсәбез” проекты темалары (“Гаилә”, “Ашамлыклар”, “Уенчыклар”, “Саннар”, “Яшелчәләр”, “Савыт-саба”, “Киёмнәр”, “Шәхси гигиена”, “Өй жиһазлары”, “Бәйрәмнәр”) буенча бирелгән лексиканы төрле эшчәнлектә (уен, аралашу, музыка, хезмәт, хәрәкәт) ишетеп аңлап куллана белергә өйрәтү, сөйләм күнекмәләрен булдыру.

Яңа сүзләр хисабына баланың сөйләмен баету, тулыландыру. (*Кишер, суган, бәрәңге, кыяр, кәбестә, аш, ботка, кашык, тәлинка, чынаяк, күлмәк, чалбар, бит, кул, өстәл урындык, карават, баллы, ничә, нинди, алты, җиде, сигез, тугыз, ун, кызыл, сары, яшел, зәңгәр, нәрсә кирәк, юа, ки, сал, йокла, хәерле көн, яратам, бар*).

Санау күнекмәләрен ныгыту, сөйләмдә камилләштерү.

Нәрсә кирәк? Нинди? Ничә? сорауларны аңлап, мөстәкыйль рәвештә сорау куя һәм дәрәс җавап бирә белергә өйрәтү.

Раслаучы һәм инкар итүче сүзләренә ныгыту, урынлы куллану. (*Әйе, юк*)

Исем + сыйфат конструкциясен сөйләмдә активлаштыру.

- *Бу кызыл тәлинка.*

“Минем өем” проекты буенча өйрәнелгән боерык фигыльләрне ныгыту (*аша, эч, утыр, ю, уйна, йокла*), яңа боерык фигыльләрне (*ки, сал*) сөйләмдә аңлап дәрәс куллана белергә өйрәтү, активлаштыру. Алган белемнән, сөйләм күнекмәләрен үстерешле диалогларда, уеннарда, ситуатив күнегүләрдә камилләштерү.

Белем бирүнең үзләштерүеннән көтелгән нәтижәләр.

Гади сорауларны аңлап җавап бирү, мөрәҗәгать итә белә.

Үзара һәм зурлар белән көндәлек тормышта 107 сүз кулланып татар телендә аралаша.

Сөйләм күнекмәләрен үстерешле диалогларда, уеннарда, ситуатив күнегүләрдә куллана.

Боерык фигыльләрне сөйләмдә аңлап, дәрәс куллана.

“Уйный-уйный үсәбез” проекты темалары (“Гаилә”, “Ашамлыклар”, “Уенчыклар”, “Саннар” , “Яшелчәләр”, “Савыт-саба”, “Киемнәр”, “Шәхси гигиена”, “Өй җиһазлары”, “Бәйрәмнәр”) буенча бирелгән лексиканы төрле эшчәнлектә (уен, аралашу, музыка, хезмәт, хәрәкәт) ишетеп аңлап куллана белә, сөйләм күнекмәләре бар.

Яңа сүзләр хисабына сүз байлыгы бар.

Санау күнекмәләре бар, сөйләмдә куллана белә.

Нәрсә кирәк? Нинди? Ничә? сорауны аңлап, мөстәкыйль рәвештә сорау куя һәм дәрәс җавап бирә.

Раслаучы һәм инкарь итүче сүзләрне аңлый, урынлы куллана.

Исем + сыйфат конструкциясен сөйләмдә дәрәс куллана.

Боерык фигыльләрне сөйләмдә аңлап дәрәс куллана белә.

Алган белемнән, сөйләм күнекмәләрен үстерешле диалогларда, уеннарда, ситуатив күнегүләрдә куллана белә.

Тәрбияче һәм ата-аналар белән берлектә ирешергә кирәк нәтижәләр:

Бирелгән лексиканы ишетеп аңлый, куллана белү.

Сорауларны аңлап, мөстәкыйль рәвештә сорау куя белү.

Сүз байлыгы үстерү

Сөйләм күнекмәләрен үстерешле диалогларда, уеннарда, ситуатив күнегүләрдә куллана алу.

Туган телдә сөйләм үстерү - 5-7 яшь.

Белем бирү эшчәнлегенә бурычлары.

- 1.Балаларны ана телендә дәрәс һәм яхшы итеп сөйләшәргә өйрәтү.
- 2.Тел системасының фонетик, лексик, грамматик төзелеше дәрәжәләрен формалаштыру.
- 3.Бәйләнешле сөйләм үстерү.
- 4.Тел һәм сөйләм күренешләрен аңлау (тоемлау) сәләте булдыру.

**Татар балаларына “Туган телдә сөйләшәбез” УМК(II вар.) кулланып,
белем бирүдән көтелгән нәтижәләр.
(зурлар төркеме).**

- 1.Сүз байлыгы: - Ягымлы сүзләр куллану.
 - Сүзләргә гомумиләштерү.
 - Капма-каршы сүзләр.
2. Бәйләнешле сөйләм: - Үзең турында сөйләү.
 - “Уйный-уйный үсәбез” проекты буенча өйрәнгән лексиканы сөйләмдә куллану.
 - Аралаша белү (диалог).
3. Фольклор (мәкаль, табышмак).

**Татар логопед төркемендә тәрбияләнүче татар балаларына “Туган телдә сөйләшәбез” УМК(II вар.) кулланып,
белем бирүдән көтелгән нәтижәләр. (зурлар төркеме).**

- 1.Сүз байлыгы: - Ягымлы сүзләр куллану.
 - Сүзләргә гомумиләштерү.
 - Капма-каршы сүзләр.
2. Бәйләнешле сөйләм: - Үзең турында сөйләү.
 - “Уйный-уйный үсәбез” проекты буенча өйрәнгән лексиканы сөйләмдә куллану.
 - Аралаша белү (диалог).
3. Фольклор (мәкаль, табышмак).

Тәрбияче һәм ата-аналар белән берлектә ирешелергә тиеш нәтижәләр.

Әдәби әсәрне сәнгатьле итеп уку, кабатлап уку. Аңлашылмаган сүзләрне аңлату. Балалар тарафыннан әсәрнең эчтәлеген сөйләү (5-6 бала). Шигырьне сәнгатьле итеп уку. Балалар тарафыннан шигырьне яттан сөйләү (5-6 бала). Тасвирлау хикәяләре төзүдә ярдәм итү. Рәсем буенча хикәя төзөп сөйләүдә ярдәм. Рәсемдә кем нәрсә күрүе, һәрбер бала аерым-аерым әйтсә, тәрбияче схематик рәвештә балалар күргән һәм әйткән рәсемнәрне түгәрәккә алып тактага ясып. Балаларга эчтәлеге белән туры килгән ике рәсемне кушарга тәкъдим ителүе һәм ни өчен дигән сорауга тулы җөмлә белән җавап бирелүе сорала. Уй белән рәсем эченә керү, сорауга җавап бирү. Хикәя төзү.

Мәктәпкә әзерлек төркеме (6-7 яшь)

“Без инде хәзер зурлар – мәктәпкә илтә юллар” проекты

Белем бирү эшчәнлегенә бурычлары

1. Ашамлыктар, кыргый хайваннар, кошлар, мәктәп темасына кергән сүзләр хисабына баланың сөйләмен баеп, тулыландыру.
2. Сөйләмне аралашу чарасы буларак камилләштерү, файдалана белү күнекмәләренә өйрәтү.
3. Диалогик һәм монологик сөйләмне үстерү.
4. Мөстәкыйль рәвештә сорау куя һәм дәрәҗә җавап бирә белергә күнектерү.

Белем бирү эшчәнлегенә эчтәлеге

Лексик минимум – якынча 60 сүз.

“Без инде хәзер зурлар – мәктәпкә илтә юллар” проекты темалары (“Гаилә”, “Ашамлыктар”, “Уенчыктар”, “Саннар”, “Яшелчәләр”, “Савыт-саба”, “Киёмнәр”, “Шәхси гигиена”, “Өй җиһазлары”, “Бәйрәмнәр”, “Танышу”, “Тату гаилә”, “Дусларны сыйлайбыз”, “Кунак килде”, “Кафега барабыз”, “Күңелле уеннар”, “Без циркта”, “Безнең дуслар”, “Чана шуабыз”, “Без биибез”, “Күңелле сәяхәт”, “Мәктәп”, “Без әкият яратабыз”) буенча бирелгән лексиканы төрле эшчәнлектә (танып – белү, уен, аралашу, музыка, хезмәт, хәрәкәт) ишетеп аңлап куллана белергә өйрәтү, сөйләм күнекмәләрен булдыру.

Яңа сүзләр хисабына баланың сөйләмен баету, тулыландыру: *син кем, хәерле көн, тычкан, бу кем, бу нәрсә, нишли, йоклый, утыра, ашый, эчә, нишлисең, ашыйм, эчәм, уйный, уйныйм, утырам, барам, кая барасың, син нишлисең, сикер-сикерәм, сикерә, йөгәрә, төлке, йөгәр-йөгәрәм, чәк-чәк, өчпочмак, яшь, бүре, керпе, тавык, этәч, үрдәк, чана, шуа, шуам, бие, биш, бишм, ак, кара, жырла-жырлыйм, зур рәхмәт, китап укый, рәсем ясыим, укыйм, дәфтәр.*

Бу кем? Бу нәрсә? Нәрсә кирәк? Нинди? Ничә? Нишли? Син нишлисең? Кая барасың? соравын аңлап, мөстәкыйль рәвештә сорау куя һәм дәрәс жавап бирә белергә өйрәтү.

Алган белемнәрен, сөйләм күнекмәләрен үстерешле диалогларда, уеннарда, ситуатив күнегүләрдә камилләштерү. Монологик сөйләмне үстерү.

Белем бирүнең үзләштерүеннән көтелгән нәтижәләр.

Сөйләмне аралашу чарасы буларак файдалана белә.

Диалогик сөйләм күнекмәләре бар.

Мөстәкыйль рәвештә сорау куя һәм дәрәс жавап бирә белә.

Бер-берсе һәм өлкәннәр белән 167 сүз кулланып татар телендә актив аралаша.

“Без инде хәзер зурлар – мәктәпкә илтә юллар” проекты темалары (“Гаилә”, “Ашамлыклар”, “Уенчыклар”, “Саннар” , “Яшелчәләр”, “Савыт-саба”, “Киёмнәр”, “Шәхси гигиена”, “Өй жиһазлары”, “Бәйрәмнәр”, “Танышу”, “Тату гаилә”, “Дусларны сыйлыйбыз”, “Кунак килде”, “Кафега барабыз”, “Күңелле уеннар”, “Без циркта”, “Безнең дуслар”, “Чана шуабыз”, “Без бишбез”, “Күңелле сәяхәт”, “Мәктәп”, “Без әкият яратабыз”) буенча бирелгән лексиканы төрле эшчәнлектә (танып – белү, уен, аралашу, музыка, хезмәт, хәрәкәт) ишетеп аңлап куллана белә, сөйләм күнекмәләрен бар.

Яңа сүзләр хисабына сүз байлыгы бар.

Бу кем? Бу нәрсә? Нәрсә кирәк? Нинди? Ничә? Нишли? Син нишлисең? Кая барасың? соравын аңлап, мөстәкыйль рәвештә сорау куя һәм дәрәс жавап бирә белә.

Фигыльләрен урынлы куллана.

Жырлар, шигырьләр белә.

Тәрбияче һәм ата-аналар белән берлектә ирешергә кирәк нәтижәләр:

Бирелгән лексиканы диалогик сөйләмдә куллана алу.

“Бу кем?”, “Бу нәрсә?”, “Нәрсә кирәк?”, “Нинди?”, “Ничә?”, “Нишли?”, “Син нишлисең?” “Кая барасың?” сорауларын мөстәкыйль рәвештә куя белү. Фигыльләрне урынлы куллана белү. Яңа сүзләр хисабына сүз байлыгын үстерү.

Мәктәпкәчә яшьтәге балаларның яшь үзенчәлекләре буенча сүзлек запасы күләме 167 сүз. Яңа УМК балаларның көнкүрешкә, табигатькә, жәмгыятькә кагылышлы сүзләр исәбенә сөйләмнәрен баетырга, сүз һәм сүзтезмәләрне төрле ситуацияләрдә кулланышка кертергә ярдәм итә.

№ п/п	Яшь аралы- гы	Актив (пассив) сүзләр	Сүзләр саны
1.	4-5 яшь	<p>Актив сүзләр: эти, эни, кыз, малай, миң, исәнмесез, сау булыгыз, исәнме, эт, песи, әйе, юк, сау бул, әби, бабай, әйбәт, ипи, алма, сөт, чәй, рәхмәт, мә, тәмле, кил монда, утыр, бир, аша, эч, туп, зур, кечкенә, матур, курчак, куян, аю, хәлләр ничек, уйна, пычрак, чиста, ю, бер, ике, өч, дүрт, биш. (49 сүз)</p> <p>Пассив сүзләр: утырыгыз, бу кем?, кем юк?, син кем?, кем анда?, басыгыз, ал, ничә? нинди? (13 сүз)</p>	62 сүз
2.	5-6 яшь	<p>Актив сүзләр: кишер, нинди, баллы, ничә, суган, бәрәңге, алты, жиде, сигез, тугыз, ун, кыяр, кәбестә, кызыл, сары, яшел, кирәк, юа, нәрсә кирәк, аш, ботка, кашык, тәлинка, чынаяк, зәңгәр, күлмәк, чалбар, ки, сал, йокла, бит, кул, өстәл, урындык, карават, яратам, бар (38 сүз)</p> <p>Пассив сүзләр: бу нәрсә?, хәерле көн, нәрсә бар? күп (7 сүз)</p>	45 сүз
3.	6-7 яшь	<p>Актив сүзләр: син кем, хәерле көн, тычкан, бу кем? бу нәрсә? нишли?, йоклый,</p>	60 сүз

	<p>утыра, ашый, эчә, нишлисең?, ашыйм, эчәм, уйный, уйныйм, утырам, барам, кая барасың?, син нишлисең?, сикер, сикерәм, сикерә, йөгерә, төлке, йөгер, йөгерәм, чәк-чәк, өчпочмак, яшь, бүре, керпе, тавык, этәч, үрдәк, чана, шуа, шуам, бие, бии, биим, ак, кара, жырла, жырлыйм, зур рәхмәт, китап укый, рәсем ясым, укыйм, дәфтәр (58 сүз)</p> <p>Пассив сүзләр: нәрсә яратасың? (2 сүз)</p>	
--	---	--

Бүгенче көндә балаларны татар теленә өйрәткәндә эш дәфтәрләре, аудиоматериаллар, анимацион күренешләре кулланып эшләү уңышлы. Бу эш төрләре балалар өчен бик аңлаешлы һәм кызыклы. Алга таба өйрәнелгән материалны үзләштерүдә, сүз байлыгын арттыруда, аралашуга чыгуда куллану бик отышлы.

УМК: «Туган телдә сөйләшәбез» 3-4 яшьтә балаларның якин-тирәлек турындагы күзаллаулары баю нигезендә сүзлек запасы киңәя һәм активлаша. Балалар сыйфатларны исемнәр белән, сан, килеш буенча яраштырырга өйрәнә. Педагог белән диалог алып бару сәләтенә: бирелгән сорауны тыңларга һәм аңларга, аңа аңлаешлы итеп җавап бирергә өйрәнә.

4 – 5 яшь - Бала балалар бакчасы, уенчыклар, яшелчәләр, йорт һәм кыргый хайваннарны һ.б. темаларга кагылышлы сүзләргә белә һәм дәрәҗә атый. Предметның төсе, формасы, зурлыгы турында сөйли ала. Туган шәһәр (атый белә. Үз туганнарын атый белә, үзе турында сөйли ала. Табигать күренешләрен күзәтеп, үзгәрешләргә күрә һәм әйтә белә.

5-6 яшь - Балалар транспорт төрләрен, Предмет һәм аның үзенчәлекләре (төсе, формасы, күләме, нинди материалдан булуы) турында сөйли, аларны төркемгә белә. Туган иле, шәһәр (авылы), Россиянең, Татарстанның башкаласы турында белә. Үз туганнары, үзе турында сөйли. Табигатьтәге кайбер закончалыкларны белә, алар арасындагы бәйләнешләр турында нәтижә чыгара.

6 – 7 яшь - Бала сәламәт яшәү рәвешен, дәрәҗә туклану турында күзаллай. Экологик бәйләнешләргә аңлата ала, кешенең табигать белән бәйләнеше, үзара йогынтысын белә. Табигатьнең төрле объектлары турында мәгълүмат бирә.

ала.Предметларның үзләренә генә хас билгеләре, үзенчәлекле сыйфатлары турында сөйли, аларны төркемле белә.Үзе турында, сөйли белә, өлкәннәр хезмәте, аларның эшлекле сыйфатлары турында мәгълүмәте бар.

1.6. Балаларның милләте турында белешмә (эш программасына кушымта №2)

II. Эчтәлек бүлеге.

2.1 Татар телен өйрәтүдә кулланыла торган чаралар.

1. Эшчәнлек эшкәртмәләре, диагностик материаллар.
2. Тавышлы күрсәтмәлелек (һәр проект өчен аудиоязмалар, анимацион сюжетлар, мультфильмнар).
3. Картиналы һәм картиналы-дидактик күрсәтмәлелек(таратма һәм күрсәтмә рәсемнәр, жырлы-биюле уеннар, театр эшчәнлегенә өчен материаллар.
4. Символик, график күрсәтмәлелек (пиктограммалар).
5. Күләмле күрсәтмәлелек (макетлар, муляжлар, уенчыклар)
6. Интерактив уеннар.
7. Эш дәфтәрләре.

2.2. УРТАНЧЫЛАР ТӨРКЕМЕНДӘ «МИНЕМ ӨЕМ» ПРОЕКТЫ БУЕНЧА ТЕМАТИК ПЛАН

Проектның эчтәлегенә түбәндәге темалардан тора:

- гаилә
- ашамлыклар
- уенчыклар
- саннар

Атна дәвамында 20 шәр минутлык 3 эшчәнлек оештырыла

АКТИВ СҮЗЛӘР	СӨЙЛӘМ ҮРНӘГЕ	АУДИОЯЗМА ЭШ ДӘФТӘРЕ АНИМАЦИОН СЮЖЕТ
---------------------	----------------------	---

Танышу – 3 СЭГАТЬ (1-3); ГАИЛӨ – 20 СЭГАТЬ (4-24)

<p>эти эни</p> <p>малай кыз</p> <p>мин исэнмесез сау булыгыз</p> <p>исэнме</p> <p>эт песи</p> <p>эйе юк сау бул</p>	<p>-Бу кем? -Эти (эни, бабай, эби, кыз, малай).</p> <p>-Кем юк? -Эти (эни, бабай, эби, малай, кыз).</p> <p>-Исэнмесез. -Син кем? -Мин Коля (Оля). -Мин малай. -Сау булыгыз! -Исэнме, эни (эти, бабай, эби, кыз, малай, Мияу, Акбай). -Сау бул, эни (эти, бабай, эби, кыз, малай). -Кем анда? -Мин песи. Мин Мияу. -Кил монда. -Мин эт. Мин Акбай. -Кил монда. -Син Коля? -Эйе, Коля. -Син малай (кыз)? -Эйе (юк). -Эти? (эни, бабай, эби, кыз, малай). -Эйе. -Эни? (эти, бабай, эби, кыз, малай). -Юк. -Малай?</p>	<p>Аудиоязма №1-23</p> <p>Дөфтөрдө эш №1-4</p> <p>Мультфильмнар: 1. “Эйдөгез, дулашыйк” 2. “Качышлы уйныйбыз” 3. “Шалкан”</p>
---	--	---

эби бабай эйбэт	-Юк, кыз. -Кыз? -Әйе, кыз. -Хәлләр ничек? -Әйбәт.	
АШАМЛЫКЛАР – 12 СӘГАТЬ (25 -37)		
ипи алма сөт чәймә рәхмәт тәмле кил монда утыр аша эч	-Мә, ипи (алма, сөт, чәй). -Рәхмәт, эби. -Коля, мә ипи (алма, сөт, чәй). -Рәхмәт. -Мияу, кил монда. Утыр. (Акбай, Коля, Оля) -Оля, кил монда. Мә ипи (алма, сөт, чәй). Ипи (алма, сөт, чәй) тәмле (ме)? -Ипи (алма, сөт, чәй) тәмле. Рәхмәт. -Мә, тәмле алма (ипи). -Мә, ипи (алма) аша. -Мә, сөт (чәй) эч.	Аудиоязма №24-39 Дәфтәрдә эш №5-10 Мультфильмнар: 1. “Тәмле” кибетендә” 2. “Азат кунак чакыра”
УЕНЧЫКЛАР – 18 СӘГАТЬ (38-56)		
бир туп зур	- Бу нәрсә? - Туп (курчак, куян, аю). -Курчак (туп, куян, аю) бир. -Мә, курчак (туп, куян, аю).	Аудиоязма №40-53 Дәфтәрдә эш №11-13

<p>кечкенэ</p> <p>матур курчак</p> <p>куян аю</p> <p>хэллэр ничек?</p> <p>уйна</p> <p>пычрак чиста</p>	<p>-Бу нэрсэ? -Аю (курчак, куян, туп). -Аю (курчак, куян, туп) нинди? -Аю (курчак, куян, туп) зур (матур, кечкенэ, эйбэт).</p> <p>- Аю (курчак, куян, туп) нинди? - Аю (курчак, куян, туп) зур (кечкенэ, матур, эйбэт).</p> <p>-Аю (курчак, куян, туп)? -Әйе. -Курчак (аю, куян, туп)? -Юк. -Бу нэрсэ? -Аю (курчак, куян, туп). -Мә, аю (курчак, куян, туп). Уйна.</p> <p>-Коля, кил монда. Уйна. -Оля, кил монда. Уйна.</p> <p>- Аю (курчак, куян, туп) бир. - Аю (курчак, куян, туп) нинди? - Аю (курчак, куян, туп) зур. - Аю (курчак, куян, туп) кечкенэ.</p> <p>- Мә, зур аю (курчак, куян, туп). - Мә, кечкенэ аю (курчак, куян, туп). -Аю (курчак, куян), кил монда. Аша (утыр, эч,</p>	<p>Мультфильмнар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. “Паркка сәяхэт” 2. “Уенчыклар үпкәләгән” 3. “Күңелле уеннар” 4. “Акбай һәм Мияу мажаралары”
--	--	---

ю	<p>уйна).</p> <p>-Коля (Оля), аю (курчак, куян, туп) ю.</p> <p>-Туп (курчак, куян, аю) нинди?</p> <p>-Туп (курчак, куян, аю) пычрак (чиста).</p> <p>-Туп ю.</p> <p>- Туп чиста?</p> <p>- Юк, туп пычрак.</p> <p>(Әйе, туп чиста).</p> <p>Ю, ю, ю – туп (курчак, аю, куян) ю.</p>	
САННАР - 6 СӘГАТЬ (56-62)		
<p>бер</p> <p>ике</p> <p>өч</p> <p>дүрт</p> <p>биш</p>	<p>-Ничә?</p> <p>-Бер (ике, өч, дүрт, биш) алма.</p> <p>-Ничә малай?</p> <p>-Бер (ике, өч, дүрт, биш) малай.</p> <p>-Ничә кыз?</p> <p>-Бер (ике, өч, дүрт, биш) кыз.</p> <p>-Өч?</p> <p>-Юк.</p> <p>-Ике?</p> <p>-Әйе.</p> <p>-Ничә аю (туп, курчак, куян)?</p> <p>-Бер (ике, өч, дүрт, биш) аю.</p>	<p>Аудиоязма №54-60</p> <p>Дәфтәрдә эш №14</p> <p>Мультфильм:</p> <p>1. “Уйный-уйный санийбыз”</p>
КАБАТЛАУ - 28 СӘГАТЬ (62-90)		
		<p>Аудиоязма №61-64</p> <p>Дәфтәрдә эш №16-17</p> <p>Мультфильм:</p>

“Туган телдә сөйләшәбез” (икенче вариант)
Уртанчылар төркеме өчен комплекслы тематик план

Проект темалары	Эшчәнлек төрләре	Эшчәнлек саны
1. Без балалар бакчасында	Танышу	1
	Без балалар бакчасында	1
	Әкиятләр иленә сәяхәт.	1
2. Мин - дөнъяның бер кешесе	Әти, әни һәм мин	1
	“Гаилә” рәсемен карау.	1
	Г. Тукай “Безнең гаилә” шигырен уку.	1
	Г. Тукай “Безнең гаилә” шигырен ятлау.	1
	Гаилә	2
	Мин һәм кешеләр	2
	“Көз һәм балалар” жыры.	2
	Анимацион сюжет “Шалкан әкияте буенча”	1
	Әйдәгез, дуслашыйк.	1
3. Ю	Б.Рәхмәт “Су” шигырен уку.	1
	Б.Рәхмәт “Су” шигырен ятлау	1
	Качышлы уйныйбыз.	1
4. Көз	Көз килде	1
	“Көз” рәсемен карау	1
	Качышлы уйныйбыз.	1
5. Куян күчтәнәчләре	Куян күчтәнәчләре	2
	“Шалкан” әкияте.	1
6. Көз күчтәнәчләре	Жимешләр.	1
	Р.Батулла “Аю Әппәс” әкиятен сөйләү	1

	Әйдәгез, уйныйбыз.	1
7. Табын янында.	Ашамлыктар Әбине сыйла Сыйла Без кибеткә барабыз, ашамлыктар алабыз Аш бүлмәсе	2 1 1 1 1
	Безнең кунактар Дустыңны сыйла Кунак сыйлау.	1 1 1
8. Татар халык ашлары.	Татар халык ашлары.	2
	Азат кунак чакыра	1
9. Безнең уенчыктар	Безнең уенчыктар Әйдәгез уйныйбыз Уенчыктар белән уйныйбыз Уенчыктар кибете Без уйнарга яратабыз Уйныйбыз Минем яраткан уенчыктарым	3 1 1 1 1 1 1
	Уенчыктар Паркка сәяхәт Алсуның туган көне Яңа ел килә Ә.Баринның “Кыш” шигырен уку	2 1 1 1 1
10. Кыш	Жәнлекләр кышка әзерләнә Жәнлекләр кышкы урманда А.Алиш “Куян кызы” Кыргый хайваннар	1 1 1 1

	Хәйдәрнең “Керпе туны” әкиятен уку Ә.Баринның “Кыш” шигырен уку.	1 1
	Паркка сәяхәт Уйныйбыз Мияуга бүләк	1 1 1
11. Халык жәүһәрләре	Киёмнәр	2
	“Ни өчен киёмнәр югалган”	1
12. Ватанны саклаучылар.	Безнең Армия Хәрби һөнәрләр Очучылар Без солдатлар К. Булатованың “Солдатлар” шигырен уку. Иң яхшы әти.	1 1 1 1 1 1
	Уенчыклар үпкәләгән. “Күңелле уеннар” Уенчыклар юабыз.	1 1 1
13. 8 март	Әнием турында сөйлим З.Туфайлованың “Әни сүзе” шигырен ятлау.	1 1
	Саннар	2
14. Яз	Кар Бабай язны эзли Яз бүләкләре Нур Гайсинның “Яз килә” шигырен уку “Без язны яратабыз”	1 1 1 1
	Уйныйбыз да, санийбыз да	1
15. Күчмә кошлар	Күчмә кошлар Х.Вахитның “Уңган сыерчык” шигырен уку. Б. Рәхмәтнең “Яз ” шигырен ятлау.	2

	Бергәләп өйрәник “Акбай һәм Мияу мажаралары”	1 1
16. Халык жәүһәрләре	Кунак чакырабыз	2
	“Күңелле ял итәбез”	1
17. Апрель житсә, исеменне жырына куша тургай	Габдулла Тукай Габдулла Тукайның “Кызыклы шәкерт” шигырен уку. Габдулла Тукайның “Гали белән кәжә” шигырен ятлау.	2 1 1
	Без татарча сөйләшәбез	2
18. Йорт хайваннары	Йорт хайваннары К.Ушинскийның “Хайваннар бәхәсе” әсәрен	1 1
	Бу өйдә кем яши?	1
19. Минем дусларым	“Торна белән Төлкә” әкиятен уку. “Без татарча сөйләшәбез” Ж.Тәржемановның “Кикрикүк” шигырен уку А.Алишның “Чукмар белән Тукмар” әкиятен буенча әңгәмә	2 1 1
	Без театр уйныйбыз	1
	Уйныйбыз	1
20. Сабантуй бәйрәме	Сабантуйга әзерләнәбез Күңелле Сабантуй	1
	Сабантуй бәйрәме	1
		104 сәгать

2.3.ЗУРЛАР ТӨРКЕМЕ ӨЧЕН «УЙНЫЙ-УЙНЫЙ ҮСӘБЕЗ» ПРОЕКТЫ БУЕНЧА ТЕМАТИК ПЛАН

Проектның эчтәлегенә түбәндәге темалардан тора:

- яшелчәләр

- ашамлыктар
 - савыт- саба
 - киемнәр
 - шәхси гигиена
 - өй жиһазлары
 - бәйрәм “Туган көн”
 - бәйрәм “Сабан туй”
 - Уртанчылар төркемендәге темалар(гаилә, ашамлыктар, уенчыктар, саннар) ел дәвамында кабатлана.
- Атнага 25 шәр минутлык 3 эшчәнлек оештырыла.

АКТИВ СҮЗЛӘР	СӨЙЛӘМ ҮРНӘГЕ	АУДИОЯЗМА ЭШ ДӘФТӘРЕ АНИМАЦИОН СЮЖЕТ
КАБАТЛАУ – 3 СӘГАТЬ (1-3)		
	“Минем өем” проекты буенча	Аудиоязма №1 Дәфтәрдә эш №1 Мультфильм: 1. “Шалкан”
ЯШЕЛЧӘЛӘР – 26 СӘГАТЬ (4-30)		
кишер баллы ничә	-Бу нәрсә? -Кишер. -Мә, кишер. -Нинди кишер (суган, бәрәңге, кәбестә, кыяр)? -Зур (кечкенә) кишер (суган, бәрәңге, кәбестә, кыяр) -Мә, зур (кечкенә) кишер (суган, бәрәңге, кәбестә,	Аудиоязма №2-24 Дәфтәрдә эш №2-6 Мультфильмнар: 1.“Баллы кишер” 2. “Уйный-уйный эшлибез” 3. “Юл мажаралары”

<p>суган бэрэнге</p> <p>кыяр</p> <p>кэбестэ нинди</p> <p>алты жиде сигез тугыз ун</p>	<p>кыяр) -Рэхмэт.</p> <p>-Зур кишер (суган, бэрэнге, кэбестэ, кыяр) -Кечкенэ кишер (суган, бэрэнге, кэбестэ, кыяр) -Чиста кишер (суган, бэрэнге, кэбестэ, кыяр) -Пычрак кишер (суган, бэрэнге, кэбестэ, кыяр)</p> <p>-Кишер (суган, бэрэнге, кэбестэ, кыяр) нинди? -Кишер (суган, бэрэнге, кэбестэ, кыяр) тэмле, зур (кечкенэ), матур, чиста (пычрак)</p> <p>Кишер баллы. Алма баллы. -Мэ кишер(алма), аша. Баллы? -Әйе, баллы. Рэхмэт.</p> <p>-Ничэ кишер (суган, бэрэнге, кэбестэ, кыяр)? Сана. -Ике (1-10) кишер (суган, бэрэнге, кэбестэ, кыяр) -Оля, кил монда. Мэ, ике (1-10) кишер (суган, бэрэнге, кэбестэ, кыяр) -Ике (1-10) кишер (суган, бэрэнге, кэбестэ, кыяр)</p> <p>-Оля, кыяр (суган, бэрэнге, кэбестэ, кишер) бир. -Мэ, кыяр (суган, бэрэнге, кэбестэ, кишер). -Рэхмэт.</p> <p>-Коля, (1-10) кэбестэ (суган, бэрэнге, кишер,</p>	<p>4. “Кем эшлэми, шул ашамый”</p>
---	---	------------------------------------

<p>кызыл сары яшел нәрсә кирәк юа</p>	<p>кыяр) бир. -Мә, (1-10) кәбестә (суган, бәрәңге, кишер, кыяр). -Сау бул, Коля.</p> <p>-Ничә кыяр (суган, бәрәңге, кәбестә, кишер)? -Бер (1-10) кыяр (суган, бәрәңге, кәбестә, кишер). -Кыяр (суган, бәрәңге, кәбестә, кишер) пычрак.</p> <p>-Бу туп. -Туп (алма) нинди? -Туп (алма) сары (кызыл, яшел)</p> <p>-Нинди туп (алма) юк? -Кызыл (сары, яшел) туп (алма) юк.</p> <p>-Кишер (суган, бәрәңге, кәбестә, кыяр) кирәк? -Кирәк.</p> <p>-Коля, нәрсә кирәк? -Кыяр (суган, кишер, бәрәңге, кәбестә) кирәк. -Нинди кыяр? -Яшел (тәмле, чиста) кыяр.</p> <p>-Кыяр (суган, кишер, бәрәңге, кәбестә) пычрак. -Мә, кыяр (суган, кишер, бәрәңге, кәбестә) ю.</p> <p>-Оля кыяр (суган, кишер, бәрәңге, кәбестә) юа.</p>	
<p>АШАМЛЫКЛАР – 6 СӘГАТЬ (31-37)</p>		

<p>аш ботка</p>	<p>тэмле аш (ботка, сөт, ипи, чэй)</p> <p>-Нэрсэ кирэк? -Аш (ботка, сөт, ипи, чэй, кишер, кэбестэ, кыяр, бэрэңге) кирэк. -Нинди аш (ботка, сөт, ипи, чэй, кишер, кэбестэ, кыяр, бэрэңге)? -Тэмле аш (ботка, сөт, ипи, чэй, кишер, кэбестэ, кыяр, бэрэңге). -Мэ, аш (ботка, сөт, ипи, чэй, кишер, кэбестэ, кыяр, бэрэңге) аша (эч). -Рэхмэт. Аш (ботка, сөт, ипи, чэй, кишер, кэбестэ, кыяр, бэрэңге) тэмле.</p>	<p>Аудиоязма №25-29</p> <p>Дэфтэрдэ эш №7, 8</p> <p>Мультфильм: 1. “Аш бүлмэсе”</p>
<p>САВЫТ-САБА - 5 СЭГАТЬ (38-43)</p>		
<p>кашык тэлинкэ чынаяк зэңгэр</p>	<p>-Кашык (тэлинкэ, чынаяк) бир. -Нинди кашык (тэлинкэ, чынаяк)? -Зур (кечкенэ, сары, яшел, кызыл, зэңгэр). -Ничэ кашык (тэлинкэ, чынаяк)? -(1-10 га) кашык (тэлинкэ, чынаяк). -Мэ, (1-10) кашык(тэлинкэ, чынаяк). -Мэ, кызыл (сары, яшел, зэңгэр). чынаяк (тэлинкэ, чынаяк).</p>	<p>Аудиоязма №30-37 Дэфтэрдэ эш №9, 10 Мультфильм: 1. “Өч аю” 2. “Чисталыкта - матурлык”</p>
<p>КИЕМНӨР - 5 СЭГАТЬ (44-59)</p>		
<p>күлмэк чалбар</p>	<p>яшел (кызыл, сары, зэңгэр) күлмэк (чалбар).</p> <p>чиста күлмэк (чалбар). матур күлмэк (чалбар).</p> <p>күлмэк (чалбар) юк.</p>	<p>Аудиоязма №38-43</p> <p>Дэфтэрдэ эш №11, 12</p> <p>Мультфильм: 1. “Киёмнөр кибетендэ”</p>

<p>ки сал йокла</p>	<p>-Оля, күлмэк (чалбар) бир. -Нинди күлмэк (чалбар)? -Сары (кызыл, яшел, зэңгэр) күлмэк (чалбар). -Ничэ күлмэк (чалбар)? -Бер (1-10) күлмэк (чалбар).</p> <p>-Курчак, чалбар (күлмэк) ки (сал). -Оля, чалбар (күлмэк) бир. -Мэ, чалбар (күлмэк). -Рэхмэт. Курчак, мэ, чалбар (күлмэк) ки (сал). -Курчак, йокла.</p>	<p>2. “Шаян уенчыклар”</p>
<p>ШӘХСИ ГИГИЕНА – 3 СӘГАТЬ (60-63)</p>		
<p>бит кул хәерле көн</p>	<p>-Хәерле көн. -Мэ су, бит (кул) ю.</p> <p>-Бит (кул) чиста. -Бит (кул) чиста. -Әйе, бит (кул) чиста.</p>	<p>Аудиоязма № 43, 44-48</p> <p>Эш дәфтәре №13, 14</p> <p>Мультфильм 1. “Ни өчен киёмнәр югалган?”</p>
<p>ӨЙ ЖИҢАЗЛАРЫ – 3 СӘГАТЬ (64-75)</p>		
<p>өстәл урындык карават</p>	<p>-Зур (кечкенә) урындык (өстәл, карават). -Зур аю, мэ зур карават (өстәл, урындык). -Кечкенә аю, мэ кечкенә карават (өстәл, урындык). -Нәрсә кирәк? -Карават (өстәл, урындык) кирәк. -Нинди карават? -Зур (кечкенә, сары, яшел, зэңгэр) карават.</p>	<p>Аудиоязма № 49</p> <p>Эш дәфтәре №15</p> <p>Мультфильм: 1. “Маша һәм өч аю”</p>

	-Мэ, зур карават. -Рэхмэт.	
БЭЙРЭМ “ТУГАН КӨН” – 9 СЭГАТЬ (76-85)		
яратам	-Мин алма (ипи, сөт, чэй, ботка, аш, кыяр, кэбестэ, бэрэнгэ, кишер) яратам. -Мин Коля(ны) (Оля(ны) яратам. -Мин курчак(ны) (аю(ны), песи(не), эт(не), куян(ны) яратам.	Аудиоязма №50-60 Эш дэфтэре №16-19 Мультфильм: 1. “Туган көн” 2. ”Кем нэрсэ ярата?”
бар	-Нэрсэ бар? -Туп (курчак) бар. -Нэрсэ юк? -Туп (курчак) юк. “Бар”, “Юк” сүзлөрөн кулланып “Гаилэ”, “Яшелчэ” “Уенчыклар” темаларын кабатлау. Диалогларны кабатлау. “Кибетле” уеннары.	
БЭЙРЭМ “САБАНТУЙ”- 4 СЭГАТЬ (86-90)		
	Ел дэвамында өйрөнөлгөн сүзлэр, сөйлэм үрнэге кулланыла. “Гаилэ”, “Яшелчэ”, “Уенчыклар” темаларын кабатлау. “Кибетле” уеннары.	Аудиоязма №61-63 Мультфильм: 1. “Сабантуй бэйрэме”

“Туган телдэ сөйлэшэбэз” (икенче вариант) зурлар төркөмө комплекслы тематик план

Проект темалары	Эшчәнлек төрләре	Эшчәнлек саны
1. «Яхшы сүз-жан азыгы»	Танышу	1
	Ягымлы сүzlәр	1
	Сыйла(катнаш эшчәнлек)	1
2. А. Алиш ижаты	А.Алиш- балалар язучысы.	1
	А.Алиш “Каз белән аккош”	1
	«Чукмар белән Тукмар» (катнаш эшчәнлек)	1
3. Хуш киләсең, ямьле көз!	Жәйләр үтте, көzlәр житте.	1
	Көзге табигать	1
	“Шалкан” (катнаш эшчәнлек)	1
4. Көз күчтәнәчләре	Яшелчәләр күргәзмәсенә сәяхәт	1
	Сыйлыйбыз	1
	“Баллы кишер” (катнаш эшчәнлек)	1
	Түгәлләрдә үсте яшелчә	1
	Яшелчәләр кибете	1
	Бар матур бакча	
5. Мин яратам сине, Татарстан	Мин яратам сине, Татарстан	1
	Туган жирем- Татарстан	1
	“Уйный-уйный эшлибез”	1
	Гүзәл туган ягыбыз	1
	Туган ил кайдан башлана?	1
	Мультфильм “Акбарс”	1
6. Төсләр дөньясы	Төсләр	1
	Төсләр дөньясы	1
	“Юл мажаралары”.	1
7. Кем эшләми , шул ашамый.	Яшелчә салаты	1
	Яшелчәләр юабыз.	1
	“Кем эшләми, шул ашамый”	1

8. Жилэк-жимешлэр	Жимешлэр	1
	Уйныйбыз да, жырлыйбыз да	1
	Жилэк-жимешлэр	1
9. Минем гаилэм	Безнең гаилә	1
	Әби , бабайларны хөрмәтлик.	1
	“Аш бүлмәсе”	1
10. Табын янында	Савыт-саба кибетенә сәяхәт.	1
	Савыт-саба.	1
	Бергәләп өйрәнәбез.	1
	Курчак Алиягә булыш	1
	Чәй табыны	1
	“Өч аю” .	1
11. Киёмнәр дә безне бизиләр	Киём кешене бизи	1
	Киём - салым кибетенә сәяхәт	1
	“Киёмнәр кибетендә”	1
12. Салкын кыш. Кышкы уеннар.	Салкын кыш	1
	Кышкы уеннар	2
	“ Хат ташучы Кар бабай.”	1
	Без суыктан курыкмыйбыз.	1
	Кыш	1
	“Киёмнәр кибетендә”	1
	Кышкы уеннар	1
	Ел фасыллары	1
	Куян кызы	1
13. Кунак булсаң-тыйнак бул	Без ашыйбыз	1
	Мин кунак яратам	1
	Бергәләп өйрәнәбез	1
14. Киёмнәр	Киенергә ярдәм ит	1
	Милли киёмнәр.	1

	“Киёмнәр кибетендә”	1
	Киёмнәр дә безне бизиләр. Киёмнәр дөньясы	1 1
	”Ни өчен киёмнәр югалган”	1
15. Йорт жиһазлары	Матур әдәбият белән таныштыру өстәл театры “Өч аю”. Өй жиһазлары кибете.	1 1
	“Маша һәм өч аю”	1
16. Муса Жәлил безнең күңелләрдә.	Муса Жәлил безнең күңелләрдә. “Батыр лыкта-матурлык”.	1 1
	“Шаян уенчыклар”.	1
17. Кояш гомере телим мин, әнием, сиңа	Без әни белән кибеткә бардык Әниләр бәйрәме	1 1
	“Өч кыз”	1
	Әни кирәк Әниемнең тәмле ашлары	1 1
	“Туган көн”	1
18. Без язны яратабыз	Яз килә. Яз килә, яз!	1 1
	“Кем нәрсә ярата?”.	1
	Татар халык ижаты аша язны тасвирлау Нәүрүз – яз бәйрәме Бар, юк	1 1 1
19. Безнең канатлы дусларыбыз	Күчмә кошлар Кошлар	1 1
	“Алтын ай” кибете	1
20. Габдулла Тукай ижаты	Габдулла Тукай Г. Тукайның “Кызыклы шәкерт” шигырен уку.	1 1
	Тукай әсәрләреннән төзелгән мультфильмнардан өзекләр карау.	1

	Г. Тукай “Безнең гаилә”	1
	“Гаилә” рәсемен карау	1
	Г. Тукай “Бала белән күбәләк”	1
21. Чисталыкта-матурлык	Саулык-зур байлык	1
	Шигырь уку: Ә.Ерикәй “Чисталык сөябез”	1
	“Чисталыкта-матурлык”	1
22. Жинү алып килде май	Сугыш ветераннары белән очрашу	1
23. Кунак көтәбез	“Винни-пух кунакка бара”.	1
	“Чебурашка”	1
24. Хәрәкәттә-бәрәкәт	Минем яраткан спорт төре.	1
	Шигырь уку: В Хәйруллина “Туплар”	1
	Арыслан баласы һәм ташбака ничек жыр жырлаган”	1
25. Чәчәкле жәй.	Чәчәкләр – тормыш яме	1
	Чәчәкле жәй.	1
	Сабантуй бәйрәме	1
26. Күңелле сабантуй	Күңелле Сабантуй уеннары	1
	Сабан туена әзерлек	1
	Сабан туена әзерлек	1
		102

2.4. «УЙНЫЙ-УЙНЫЙ ҮСӘБЕЗ» ПРОЕКТЫ БУЕНЧА ЗУРЛАР/МӘКТӘПКӘ ӘЗЕРЛЕК ЛОГОПЕД ТӨРКЕМЕ ӨЧЕН ТЕМАТИК ПЛАН

Проектның эчтәлеге түбәндәге темалардан тора:

- яшелчәләр
- ашамлыklar
- савыт- саба

- киемнэр
 - шэхси гигиена
 - өй жиһазлары
 - бэйрэм “Туган көн”
 - бэйрэм “Сабан туй”
 - Гаилэ, ашамлыктар, уенчыктар, саннар темасы буенча ел дэвамьнда кабатлана.
- Атнага 25 шэр минутлык 2 эшчэнлек оештырыла.

АКТИВ СҮЗЛЭР	СӨЙЛӨМ ҮРНЭГЕ	АУДИОЯЗМА ЭШ ДЭФТЭРЕ АНИМАЦИОН СЮЖЕТ
КАБАТЛАУ – 4 СЭГАТЬ (1-4)		
	“Минем өөм” проекты буенча	Аудиоязма №1 Дэфтэрдэ эш №1 Мультфильм: 1. “Шалкан”
ЯШЕЛЧӨЛӨР – 22 СЭГАТЬ (5-27)		
кишер баллы ничэ суган бэрэңге	-Бу нэрсэ? -Кишер. -Мэ, кишер. -Нинди кишер (суган, бэрэңге, кэбестэ, кыяр)? -Зур (кечкенэ) кишер (суган, бэрэңге, кэбестэ, кыяр) -Мэ, зур (кечкенэ) кишер (суган, бэрэңге, кэбестэ, кыяр) -Рэхмэт.	Аудиоязма №2-24 Дэфтэрдэ эш №2-6 Мультфильмнар: 1. “Баллы кишер” 2. “Уйный-уйный эшлибез” 3. “Юл мажаралары” 4. “Кем эшлэми, шул ашамый”

<p>кыяр</p> <p>кәбестә нинди</p> <p>алты жиде сигез тугыз ун</p>	<p>-Зур кишер (суган, бәрәңге, кәбестә, кыяр) -Кечкенә кишер (суган, бәрәңге, кәбестә, кыяр) -Чиста кишер (суган, бәрәңге, кәбестә, кыяр) -Пычрак кишер (суган, бәрәңге, кәбестә, кыяр)</p> <p>-Кишер (суган, бәрәңге, кәбестә, кыяр) нинди? -Кишер (суган, бәрәңге, кәбестә, кыяр) тәмле, зур (кечкенә), матур, чиста (пычрак)</p> <p>Кишер баллы. Алма баллы. -Мә кишер(алма), аша. Баллы? -Әйе, баллы. Рәхмәт.</p> <p>-Ничә кишер (суган, бәрәңге, кәбестә, кыяр)? Сана. -Ике (1-10) кишер (суган, бәрәңге, кәбестә, кыяр) -Оля, кил монда. Мә, ике (1-10) кишер (суган, бәрәңге, кәбестә, кыяр) -Ике (1-10) кишер (суган, бәрәңге, кәбестә, кыяр)</p> <p>-Оля, кыяр (суган, бәрәңге, кәбестә, кишер) бир. -Мә, кыяр (суган, бәрәңге, кәбестә, кишер). -Рәхмәт.</p> <p>-Коля, (1-10) кәбестә (суган, бәрәңге, кишер, кыяр) бир. -Мә, (1-10) кәбестә (суган, бәрәңге, кишер, кыяр).</p>	
--	---	--

<p>кызыл</p> <p>сары</p> <p>яшел</p> <p>нәрсә кирәк</p> <p>юа</p>	<p>-Сау бул, Коля.</p> <p>-Ничә кыяр (суган, бәрәңге, кәбестә, кишер)?</p> <p>-Бер (1-10) кыяр (суган, бәрәңге, кәбестә, кишер).</p> <p>-Кыяр (суган, бәрәңге, кәбестә, кишер) пычрак.</p> <p>-Бу туп.</p> <p>-Туп (алма) нинди?</p> <p>-Туп (алма) сары (кызыл, яшел)</p> <p>-Нинди туп (алма) юк?</p> <p>-Кызыл (сары, яшел) туп (алма) юк.</p> <p>-Кишер (суган, бәрәңге, кәбестә, кыяр) кирәк?</p> <p>-Кирәк.</p> <p>-Коля, нәрсә кирәк?</p> <p>-Кыяр (суган, кишер, бәрәңге, кәбестә) кирәк.</p> <p>-Нинди кыяр?</p> <p>-Яшел (тәмле, чиста) кыяр.</p> <p>-Кыяр (суган, кишер, бәрәңге, кәбестә) пычрак.</p> <p>-Мә, кыяр (суган, кишер, бәрәңге, кәбестә) ю.</p> <p>-Оля кыяр (суган, кишер, бәрәңге, кәбестә) юа.</p>	
АШАМЛЫКЛАР – 2СӘГАТЬ (28-30)		
<p>Аш</p> <p>ботка</p>	<p>тәмле аш (ботка, сөт, ипи, чәй)</p>	<p>Аудиоязма №25-29</p>

	<p>-Нәрсә кирәк? -Аш (ботка, сөт, ипи, чэй, кишер, кәбестә, кыяр, бәрәңге) кирәк. -Нинди аш (ботка, сөт, ипи, чэй, кишер, кәбестә, кыяр, бәрәңге)? -Тәмле аш (ботка, сөт, ипи, чэй, кишер, кәбестә, кыяр, бәрәңге). -Мә, аш (ботка, сөт, ипи, чэй, кишер, кәбестә, кыяр, бәрәңге) аша (эч). -Рәхмәт. Аш (ботка, сөт, ипи, чэй, кишер, кәбестә, кыяр, бәрәңге) тәмле.</p>	<p>Дәфтәрдә эш №7, 8</p> <p>Мультфильм: 1. “Аш бүлмәсе”</p>
САВЫТ-САБА – 3 СӘГАТЬ (31-34)		
<p>кашык тәлинка чынаяк зәңгәр</p>	<p>-Кашык (тәлинка, чынаяк) бир. -Нинди кашык (тәлинка, чынаяк)? -Зур (кечкенә, сары, яшел, кызыл, зәңгәр). -Ничә кашык (тәлинка, чынаяк)? -(1-10 га) кашык (тәлинка, чынаяк). -Мә, (1-10) кашык(тәлинка, чынаяк). -Мә, кызыл (сары, яшел, зәңгәр). чынаяк (тәлинка, чынаяк).</p>	<p>Аудиоязма №30-37 Дәфтәрдә эш №9, 10 Мультфильм: 1. “Өч аю” 2. “Чисталыкта - матурлык”</p>
КИЕМНӘР - 6 СӘГАТЬ (35-41)		
<p>күлмәк чалбар</p>	<p>яшел (кызыл, сары, зәңгәр) күлмәк (чалбар). чиста күлмәк (чалбар). матур күлмәк (чалбар). күлмәк (чалбар) юк. -Оля, күлмәк (чалбар) бир.</p>	<p>Аудиоязма №38-43 Дәфтәрдә эш №11, 12 Мультфильм: 1. “Киёмнәр кибетендә” 2. “Шаян уенчыклар”</p>

ки сал йокла	-Нинди күлмэк (чалбар)? -Сары (кызыл, яшел, зәңгәр) күлмэк (чалбар). -Ничә күлмэк (чалбар)? -Бер (1-10) күлмэк (чалбар). -Курчак, чалбар (күлмэк) ки (сал). -Оля, чалбар (күлмэк) бир. -Мә, чалбар (күлмэк). -Рәхмәт. Курчак, мә, чалбар (күлмэк) ки (сал). -Курчак, йокла.	
ШӘХСИ ГИГИЕНА – 3 СӘГАТЬ (42-45)		
бит кул хәерле көн	-Хәерле көн. -Мә су, бит (кул) ю. -Бит (кул) чиста. -Бит (кул) чиста. -Әйе, бит (кул) чиста.	Аудиоязма № 43, 44-48 Эш дәфтәре №13, 14 Мультфильм 1. “Ни өчен киёмнәр югалган?”
ӨЙ ЖИҺАЗЛАРЫ – 5 СӘГАТЬ (46-51)		
өстәл урындык карават	-Зур (кечкенә) урындык (өстәл, карават). -Зур аю, мә зур карават (өстәл, урындык). -Кечкенә аю, мә кечкенә карават (өстәл, урындык). -Нәрсә кирәк? -Карават (өстәл, урындык) кирәк. -Нинди карават? -Зур (кечкенә, сары, яшел, зәңгәр) карават. -Мә, зур карават. -Рәхмәт.	Аудиоязма № 49 Эш дәфтәре №15 Мультфильм: 1. “Маша һәм өч аю”

БЭЙРЭМ “ТУГАН КӨН” – 14 СЭГАТЬ (52-66)		
яратам	-Мин алма (ипи, сөт, чэй, ботка, аш, кыяр, кэбестэ, бэрэнге, кишер) яратам. -Мин Коля(ны) (Оля(ны) яратам. -Мин курчак(ны) (аю(ны), песи(не), эт(не), куян(ны) яратам.	Аудиоязма №50-60 Эш дэфтэре №16-19 Мультфильм: 1. “Туган көн” 2. ”Кем нэрсэ ярата?”
бар	-Нэрсэ бар? -Туп (курчак) бар. -Нэрсэ юк? -Туп (курчак) юк. “Бар”, “Юк” сүзлэрен кулланып “Гаилэ”, “Яшелчэ” “Уенчыклар” темаларын кабатлау. Диалогларны кабатлау. “Кибетле” уеннары.	
БЭЙРЭМ “САБАНТУЙ”- 7 СЭГАТЬ (67-73)		
	Ел дэвамында өйрэнелгэн сүзлэр, сөйлэм үрнэге кулланыла. “Гаилэ”, “Яшелчэ”, “Уенчыклар” темаларын кабатлау. “Кибетле” уеннары.	Аудиоязма №61-63 Мультфильм: 1. “Сабантуй бэйрэме”

2.5 МЭКТЭПКЭ ЭЗЕРЛЕК ТӨРКЕМЕ
«БЕЗ ИНДЕ ХЭЗЕР ЗУРЛАР – МЭКТЭПКЭ ИЛТЭ ЮЛЛАР» ПРОЕКТЫ БУЕНЧА ТЕМАТИК ПЛАН

АКТИВ СҮЗЛЭР	СӨЙЛӨМ ҮРНЭГЕ	АУДИОЯЗМА ЭШ ДЭФТЭРЕ АНИМАЦИОН СЮЖЕТ
син кем		Аудиоязма №1 - 2
хээрле көн	-Хээрле көн, Оля (Коля). -Хээрле көн, эни (эти, бабай, эби).	Аудиоязма №3 - 5 Дэфтэрдэ эш №1 Мультфильм: “Мияу адашкан”
тычкан		Аудиоязма №6 Дэфтэрдэ эш №2
бу кем?		Аудиоязма №7 - 8 Дэфтэрдэ эш №3 Мультфильм:”Аю баласы дөнья белән таньша”
бу нэрсэ?	-Песи нишли? -Песи йоклый.	Аудиоязма №9 - 10 Дэфтэрдэ эш №4 Аудиоязма №11
нишли? йоклый утыра	-Эни нишли? -Эни утыра.	Мультфильм: “Батыр Мияу һәм куркак Куянкай” Аудиоязма №12

<p>ашый эчэ</p>	<p>-Коля нишли? -Коля ашый (эчэ).</p>	<p>Дәфтәрдә эш №5 Аудиоязма №13 - 14</p>
<p>нишлисең? ашыйм эчәм</p>	<p>-Мияу, нишлисең? -Ашыйм. -Акбай, нишлисең? -Эчәм.</p>	<p>Мультфильм: “Тату гаилә” Аудиоязма №15</p>
<p>уйный уйныйм утырам</p>	<p>-Оля (Коля), нишлисең? -Уйныйм.</p>	<p>Аудиоязма №16 - 18 Мультфильм: “Юмарт аю” Аудиоязма №19</p>
<p>барам кая барасың? син нишлисең?</p>	<p>-Кая барасың? -Кафега барам. -Син нишлисең? -Мин бәрәңге ашыйм (чәй эчәм, уйныйм, барам, утырам, йоклый)</p>	<p>Аудиоязма №20 Дәфтәрдә эш №6 Мультфильм: “Кафега барабыз” Дәфтәрдә эш №7</p>
<p>сикер-сикерәм</p>	<p>Туп, туп</p>	

<p>сикерэ йөгерэ төлке</p> <p>йөгер-йөгерэм</p> <p>чэк-чэк өчпочмак</p> <p>яшь</p> <p>бүре керпе</p>	<p>Матур туп. Сикер-сикер, Матур туп.</p> <p>Куян сикерэ (йөгерэ). Туп сикерэ. Песи сикерэ (йөгерэ). Төлке сикерэ (йөгерэ).</p> <p>-Йөгер! Син нишлисең? -Мин йөгерэм.</p> <p>-Мин чэк-чэк ашыйм. -Мин өчпочмак ашыйм.</p> <p>-Сиңа ничэ яшь? -6 яшь.</p> <p>-Мин бүре. Мин зур, матур, чиста.</p>	<p>Аудиоязма №21-23</p> <p>Мультфильм: “Урманда күнелле уеннар”</p> <p>Аудиоязма №24 Дәфтәрдә эш №8</p> <p>Аудиоязма №25-28</p> <p>Мультфильм: “Көчлеләр, кыюлар, житезләр”</p> <p>Аудиоязма №29-30 Дәфтәрдә эш №9</p> <p>Мультфильм: “Жәнлекләр спорт бәйрәмендә”</p> <p>Аудиоязма №31-32</p> <p>Аудиоязма №33-34 Дәфтәрдә эш №10</p>
--	--	--

тавык этэч	Этэч зур, матур Тавык кечкенэ, матур	Мультфильм: “Циркта”
үрдэк	-Син кем? -Мин үрдэк.	Аудиоязма №35 - 36 Дэфтэрдэ эш №11
чана шуа	Куян чана шуа.	Аудиоязма №37 - 38 Дэфтэрдэ эш №12
шуам	Мин чана шуам.	Мультфильм: “Шаян кошлар”
бие бии	-Аю, эйдэ, бие!	Аудиоязма №39 - 40
биим		Аудиоязма №41 Дэфтэрдэ эш №13
ак	-Оля кызыл шар ярата?	Мультфильм: “Урманда зур концерт”
		Аудиоязма №42 - 44 Дэфтэрдэ эш №14
		Аудиоязма №45 - 46
		Мультфильм: “Акбай туган көнгө

кара	-Юк. -Оля яшел шар ярата? -Әйе, мин яшел шар яратам.	барырга жыена” Аудиоязма №47 Дәфтәрдә эш №15
жырла-жырлым	-Син нишлисең? -Мин жырлым.	Аудиоязма №45, 48 – 49 Мультфильм: “Мияуның туган көне”
жырлымбыз зур рәхмәт	жырлымбыз зур рәхмәт	Аудиоязма №50 Дәфтәрдә эш №16 Аудиоязма №51 - 53 Дәфтәрдә эш №17 Мультфильм: “Урман китапханәсендә”
китап укый	Кыз китап укый.	Аудиоязма №54 - 60 Дәфтәрдә эш №18
рәсем ясым	рәсем ясым-алма ясым мәктәп	Мультфильм “Уйный-уйный укыйбыз” Аудиоязма №61-63 Дәфтәрдә эш №19
укыйм	-Кем укый. -Мин укыйм.	Мультфильм: “Урман мәктәбендә”

дәфтәр	<p>бик тәмле</p> <p>Терем-терем, теремкэй, Зур түгел, кечкенә. Теремкәйдә тычкан яши. Теремкәйдә куян яши. Теремкәйдә бүре яши. Теремкәйдә төлке яши. Теремкәйдә аю яши. Алар бик дус.</p> <p>-Кәжә кая? -Әнә, кәжә кәбестә ашый. Кәжә кәбестә ярата.</p> <p>-Мин ипи яратам. Песи, син нәрсә яратасың? -Мин сөт яратам. Сөт тәмле.</p> <p>-Мә, кәжә, ботка аша. -Юк, кәбестә яратам. Кәбестә тәмле.</p>	<p>Аудиоязма №64 Мультфильм: “Теремкэй”</p> <p>Аудиоязма №65-66</p> <p>Мультфильм: “Кем нәрсә ярата?”</p> <p>Аудиоязма №67 - 71 Дәфтәрдә эш №20</p>
--------	--	---

**2.6. Туган телдә сөйләшәбез (икенче вариант)
Мәктәпкә эзерлек төркеме комплекслы тематик план**

Проект	Эшчәнлек төрләре	Эшчәнлек саны
--------	------------------	---------------

темалары		
1. Өйдөгөз, танышабыз!	Өйдөгөз, танышабыз	1
	Тэмле сүз – жан азыгы	1
	“Мияу адашкан”	1
2. Тату гаилө	Минем өөм	1
	Тату гаилө	1
	“Аю баласы дөнья белән таныша”	1
3. Абдулла Алиш ижаты	А. Алиш ижаты белән танышу.	1
	А.Алиш “Сертотмас үрдөк” әкияте	1
	«Батыр Мияу белән куркак Куянкай»	1
4. Алтын көз	Алтын көз	1
	Көз жигте	1
	“Шалкан”	1
5. Көзге байлык	Яшелчәләр	2
	«Кем эшләми, шул ашамый.»	1
6. Көз күчтәнәчләрө	Жиләк-жимешләр	1
	Көз күчтәнәчләрө	1
	“Без сыйланабыз”	1
7. Икмәк – яшәү терәге	“Игенченең тырышлыгы кырларыннан күренә”	1
	Кунак чакырдык	1
	“Юмарт аю”	1
8. Ашамлыклар	Ашамлыклар	1
	Кунак көтәбез	1
	“Кафегә барабыз”	1
9. Савыт-саба	Савыт-саба	2
	“Тэмле” кафесы ачабыз	1
10. Өй жиһазлары	Минем өөм, өй жиһазлары	1

	“Тәмле” кафесында	1
11. Милли киемнәр	Әбиемнең серле сандыгы	1
	Кием кешене бизи	1
	“Күңелле уеннар”	1
12. Минем туган жирем	Татарстан буйлап сәяхәт	1
	Спорт бәйрәменә барабыз	1
	“Көчлеләр, кыюлар, җитезләр”	1
13. Башкалам - Казан	Башкалам - Казан	1
	“Туган илем – туган өем”	1
	Әниләр бәйрәменә барабыз	1
14. Кыргыз хайваннар	Кыргыз хайваннар	2
	“Циркта”	1
15. Ишек алдында	Йорт кошлары	1
	Йорт хайваннары	1
	“Төлке һәм каз” мультфильмы	1
16. Кыш килде	Кыш килде	1
	Кыш	1
	“Безнең дуслар”	1
17. Кышкы уеннар	Кышкы уеннар	1
	Яңа ел бәйрәме	1
	“Кар малай” мультфильмы	1
18. Кыш. Кышкы уеннар	Кыш. Кышкы уеннар	2
	“Шаян кошлар”	1
19. Кышлаучы	Кышлаучы кошлар	2

кошлар	Кошлар кафесы	1
	Кошларга ярдәм итик!	1
	“Әйдә, бие!”	1
	“Урманда зур концерт”	1
20. Киёмнәр	Киёмнәр	1
	Кышкы киёмнәр	1
	“Акбай туган көнгә барырга эзерләнә”	1
21. Муса Жәлил	Муса Жәлил	2
	“Мияуның туган көне”	1
22. И туган тел, и матур тел...	Бөтендөнья телләр көне	1
	И туган тел, и матур тел...	1
	“Урман китапханәсендә”	1
23. Безнең шәһәр	Безнең шәһәр	2
	“Уйный-уйный укыйбыз”	1
24. Ямьле яз	Ямьле яз	2
	«Урман мәктәбендә»	1
25. Әкияттә кунакта	Әкияттә кунакта	1
	“Хуш киләсең, Нәүрүз!”	1
	“Теремкәй” әкиятен сәхнәләштерү	1
26. Күчмә кошлар	Күчмә кошлар	2
	“Кем нәрсә ярата?”	1
27. Белем иленә сәяхәт	Белем иленә сәяхәт	2
	Серле чәчәк	1
	Уку бүлмәсе	1
	“Уйный-уйный укыйбыз”	1
28. Мәктәп	Без мәктәпкә барабыз	2

	“Без инде хәзер зурлар - мәктәпкә илтә юллар”	1
	“Юл мажаралары”	1
29. Урман- безнең байлыгыбыз	Урманда	1
	Нәрсә ул “Кызыл китап?”	1
	Габдулла Тукай	1
30. Габдулла Тукай	Г. Тукай әкиятләренә сәяхәт	1
	Без - Тукай оныклары	1
	Г. Тукай “Шүрәле”	1
31. Әкияттә кунакта	«Эш беткәч, уйнарга ярый»	1
	“Алтын бөртекләр”	1
	«Агачлар да авырый»	1
32. Белем иленә сәяхәт	Могжизалар кыры	1
	Белем иленә сәяхәт	1
33. Без уйнарга яратабыз	Казанга спорт бәйрәменә барабыз	1
	Без уйнарга яратабыз	2
	Сюжетлы-рольле уеннар	1
34. Жиңү бәйрәме	Алар безгә жиңү бүләк итте	1
	Жиңү бәйрәме	1
35. Хуш бакчам, исәнме мәктәп	Кабатлау.	1
	«Хуш бакчам, исәнме мәктәп»	1
		108 сәгать

2.7 Эш төрләре һәм формалары.

Программа бурычларын үтәүдә эш формаларының, практик гамәли алымнарның, чараларның әһәмияте зур.

Төп эш төрләре булып түбәндәгеләр тора:

1. Предметлар белән эш: тасвирлау, уенчык белән диалог төзү, уен һәм әкиятләрдә катнашу.
2. Рәсемнәр белән эш: тасвирлау, үстерешле диалог.
3. Сюжетлы-рольле уеннар;
4. Әйлән-бәйлән, жырлы-биюле уеннар өйрәнү (аудиоязмага таянып).
5. Театральләштерү, сәхнәләштерү (бармак театры, битлекләр, костюмнар, театр күрсәтү (әти-әниләргә, башка төркем балаларына).
6. Хәрәкәтле уеннар: туп белән уеннар, “Командир” уены, әйлән-бәйлән уен, зарядка уеннары.
7. Ижади һәм ситуатив уеннар: рольле уеннар, интервью, ситуатив күнегүләр.
8. Ситуатив, логик күнегүләргә ишетеп, аңлап эшләү.
9. Үстерелешле диалоглар (зурлар һәм яшьтәшләре белән үзара аралашу).
10. Аудиоязмалар тыңлау, кушылып әйтү, жырлау, кабатлау, ишеткән сүзгә рәсемдә табып күрсәтү.
11. Анимацион сюжетлар, мультфильмнар карау.
12. Интерактив уеннар.

2.8. Инновацион эш.

Уртанчылар төркемендә без балаларны беренче тапкыр татар теле мохитына алып керәбез. Беренче тапкыр балалар татар сүзләрен ишетәләр, кабатлыйлар, исләрендә калдыралар. Тәрбиячеләргә, ата-аналарны ББЭдә өйрәнгән сүзләр белән вакытында таныштырып бару максатыннан, лексик-минимумга кергән сүзләргә рәсем белән татар телендә һәм рус телләренә тәржемәсе белән электрон вариантта жыйдым. Бакчада һәр төркем тәрбиячеләре әлеге материалны бастырып, темалар буенча һәр ББЭ соң “Татарча өйрәнәбез” мәгълүмати стендта алыштырып тора. Бу материал яшь үзгәлекләрен исәпкә алып эшләнә.

Укыту методик комплекты үз эченә 3 проектны ала. Һәр проект түбәндәгеләргә үз эченә ала:

- 1) тематик план;
- 2) эшчәнлек конспектлары;
- 3) балалар һәм әти-әниләр өчен эш дәфтәрләре;
- 4) аудиоязмалар;

- 5) анимацион күренешләр;
- 6) күрсәтмә, таратма материаллар;
- 7) диагностик материаллар.

Аудиоязмалар яңа сүз өйрәтү, сөйләм үрнәкләре үзләштерү, уеннар, кыска жырлар өйрәтү, өстәл театры күрсәтү вакытында куллану өчен бирелә. Аларны һәр эшчәнлектә куллану мөһим дә түгел. Аудиоязманы тыңлаганда тәрбияче балаларга күрсәтү өчен, эчтәлегенә туры китереп демонстрацион материал эзерли. Баланың хәтерендә материалны тизрәк истә калдыру максатыннан, аудиоязмаларга нигезләнеп мультимедия эшкәртмәләре эзерләдем. Мультимедия эшкәртмәләре Notebook форматында эшләнә.

Балалар өчен шулай ук Microsoft Power Point 2010 программасында экранда эшләү өчен, балаларның диалогик аралашуын баепуга нигезләнеп, дидактик үстерешле уеннар ясадым.

2.9. ТАТАР ТЕЛЕН ҮЗЛӘШТЕРҮ ДӘРӘЖӘЛӘРЕН БИЛГЕЛӘҮ

Тикшерү һәр бала белән аерым үткәрелә, ул 5-10 минуттан артмаска тиеш. Ә йомгаклау дәресе булганда, тикшерүне барлык балалар белән бергә үткәргә мөмкин. Биремнәр уен формасында рус телендә аңлатыла. Балаларның жавабын тыңлаганда тикшерүче елмаеп, кирәк булса, жавапны дөресләп, бала әйтә алмый торган очракта, булышырга тиеш.

Тикшерү нәтижәләрен түбәндәгечә таблицага төшерергә мөмкин. Нәтижәгә карап, тәрбияче, һәр бала белән эшләү өчен, бурычлар билгели.

Уку елы ахырында уртанчылар, уку елы башында зурлар төркеме балаларының “Минем өем” проекты буенча татар телен үзләштерү дәрәжәләрен билгеләү.

№	Биремнәр	Нәтижә

		1	2	3	4	5	баллар	дәрәжә
		“Минем өем” проекты буенча өйрәнгән лексиканы сөйләмдә куллану. (Өйрәнгән темалар буенча дүрт – биш рәсем яисә предмет күрсәтелә, татарча исемнәрен әйтергә кушыла)	Ягымлы сүзләр куллану (“Исэнме”, “Исэнмесез”, “Сау бул”, “Сау булыгыз”, “Хәлләр ничек?”, “Рәхмәт”)	Боерыкны аңлап үтәү һәм куллана белү (кил, утыр, уйна, ю, аша, эч)	Тирә - юндәге предметларның сыйфатын, күләмен белдерә торган сүзләргә аңлап сөйләмдә куллану.	Аралаша белү (ягымлы сүзләр әйтү, чакыру, ыйлау, сарап алу, тәкъдим итү, инкаръ иү, раслау)		
1.	Коля							
2.	Оля							

Нәтижеләрне билгеләү	
Югары дәрәжә 2,7 дән 3 кә кадәр	Бала сөйләмдә актив, сорауларга җавап бирә, яхшы аралаша.
Уртача дәрәжә 2 дән 2,6 га кадәр	Сүз байлыгы бар, аралашуда бик үк актив түгел.
Уртачадан түбән дәрәжә 1 дән 1,9 га кадәр	Аңлый, русча җавап бирә.

**Татар балаларының ана телен үзләштерү дәрәжәсен билгеләү
(уртанчылар төркеме)**

№	Баланың исеме, фамилиясе	Сүз байлыгы		Бәйләнешле сөйләм				Иллюстрациягә карап эсәрнең исемен атау	Нәтижә	
		Ягымлы сүзләр куллану	Боерыкны куллана белү	Үзең турында сөйләү	Нинди? Нишли? соравына җавап бирү	Уенчыклар санау (ничә?)	Аралаша белү (диалог)		Баллар	Дәрәжә
1										
2										

Нәтижеләрне бәяләү	
Югары дәрәжә 2,7-3 балл	Бала сөйләмдә актив, диалогта үзлектән сорау бирә, яхшы аралаша.
Уртача дәрәжә 2-2,6 балл	Сүз байлыгы бар, тәрбияче ярдәмендә аралаша.
Уртачадан түбән дәрәжә 1-2 балл	Аңлый, русча жавап бирә.

Уку елы ахырында зурлар, уку елы башында мәктәпкә эзерлек төркеме балаларының “Уйный-уйный үсәбез” проекты буенча татар телен үзләштерү дәрәжәләрен билгеләү.

	Сүз байлыгы	Бәйләнешле сөйләм
--	-------------	-------------------

№	Балаларның исем, фамилиясе	“Уйный – уйный үсәбез” проекты буенча өйрәнгән лексиканы сөйләмдә куллану. (Өйрәнгән темалар буенча биш – алты рәсем яисә предмет күрсәтелә, татарча исемнәрен өйтергә кушыла)			Ягымлы сүзләр куллану (“исәнме”, “сау бул”, “рәхмәт”. “исәнмесез”, “сау булыгыз”)			Боерыкны бирә белү (кил, утыр, сикер, уйна, ю, аша, эч, ки, сал)			Уен ситуацияләрендә үзлектән сорау бирә белү (Нәрсә кирәк? Нинди? Ниче?)			Аралаша белү (ягымлы сүзләр өйтү, чакыру, сыйлау, сорап алу, тәкъдим итү, инкаръ итү, раслау)		
		А.	1 У.	Б.	А.	2 У.	Б.	А.	3 У.	Б.	А.	4 У.	Б.	А.	5 У.	Б.
1																

Нәтижеләрне билгеләү	
Югары дәрәжә 2,7 дән 3 кә кадәр	Бала сөйләмдә актив, сорауларга җавап бирә, яхшы аралаша.
Уртача дәрәжә 2 дән 2,6 га кадәр	Сүз байлыгы бар, аралашуда бик үк актив түгел.
Уртачадан түбән дәрәжә 1 дән 1,9 га кадәр	Аңлый, русча җавап бирә.

**Татар балаларының ана телен үзләштерү дәрәжәсен билгеләү
(зурлар төркеме)**

№	Баланың исеме, фамилиясе	Сүз байлыгы			Бәйләнешле сөйләм			Фольклор (мәкаль, табышмак)	Нәтижә	
		Ягымлы сүзләр куллану	Сүзләргә гомумиләштерү	Капмакаршы сүзләр	Үзәтүрендә сөйләү	“Уйный-уйный үсәбез” проекты буенча өйрәнгән лексиканы сөйләмдә куллану	Аралаша белү (диалог)		Баллар	Дәрәжә
1.										
Нәтижеләрне бәяләү										
Югары дәрәжә 2,7-3 балл		Бала сөйләмдә актив, диалогта үзлектән сорау бирә, яхшы аралаша.								
Уртача дәрәжә 2-2,6 балл		Сүз байлыгы бар, тәрбияче ярдәмендә аралаша.								
Уртачадан түбән дәрәжә 1-2 балл		Аңлый, русча җавап бирә.								

**Уку елы ахырында мәктәпкә эзерлек төркеме балаларының
“Без инде хәзер зурлар, мәктәпкә илтә юллар” проекты буенча татар телен үзләштерү дәрәжәләрен билгеләү.**

	Сүз байлыгы	Бәйләнешле сөйләм
--	-------------	-------------------

№	Балаларның исем, фамилиясе	“Без инде хәзер зурлар, мәктәпкә илтә юллар” проектты буенча өйрәнгән лексиканы сөйләмдә куллану. (Өйрәнгән темалар буенча биш – алты рәсем яисә предмет күрсәтелә, татарча исемнәрен әйтергә кушыла)			Ягымлы сүзләр куллану (“исәнме”, “исәнмесез”, “сау бул”, “сау булыгыз”, “рәхмәт”, “зур рәхмәт”, “хәерле көн”, “хәлләр ничек?”, “әйбәт”)			Боерыкны бирә белү (кил, утыр, сикер, уйна, ю, аша, эч, ки, сал, бие, жырла, йөгәр, йокла)			Уен ситуацияләрендә үзлектән сорау куя белү. (Нәрсә кирәк? Нинди? Ничә? Син кем? Бу кем? Бу нәрсә? Нишли? Кая барасың?)			Аралаша белү (ягымлы сүзләр әйтү, чакыру, сыйлау, сорап алу, тәкъдим итү, инкаръ иү, раслау)		
			1			2			3			4			5	
		У.	А.		У.	А.		У.	А.		У.	А.		У.	А.	

Мәктәпкә эзерлек төркемендә татар балаларының ана телен үзләштерү дәрәжәсен билгеләү

№	Баланың исеме,	Сүз байлыгы	Бәйләнешле сөйләм	Фольклор	Нәтижә
---	----------------	-------------	-------------------	----------	--------

	фамилиясе	Ягымлы сүзләр куллану	Сүзләрне гомумиләштерү	Капма-каршы сүзләр	Үзең турында сөйләү	Рәсем буенча сөйләү	Аралаша белү (диалог)	(мәкаль, табышмак)		
									Баллар	Дәрәжә
2.										
Нәтижәләрне бәяләү										
Югары дәрәжә 2,7-3 балл		Бала сөйләмдә актив, диалогта үзлектән сорау бирә, яхшы аралаша.								
Уртача дәрәжә 2-2,6 балл		Сүз байлыгы бар, тәрбияче ярдәмдә аралаша.								
Уртачадан түбән дәрәжә 1-2 балл		Аңлый, русча жавап бирә.								

2.10. Ата – аналар белән эш (эш программасына кушымта №3)

Икенче кечкенәләр төркеменә яңа килгән татар милләтеннән булган балаларның ата - аналары белән анкета үткәрү. Ата – аналар жыелышларында чыгышлар ясау, консультацияләр бирү, әңгәмәләр үткәрү “Татарча сөйләшәбез – Говорим по – татарски” папкаларындагы һәм балалар бакчасының сайтында материалларны яңартып тору.

Ата – аналарның бәйрәмнәрдә катнашы.

Ата- аналарның, балаларның рәсем күргәзмәсе үткәрү.

«Ачык ишекләр көне» татар теленнән эшчәнлек күрсәтү.

2.11. Педагогик коллектив белән эш

(эш программасына кушымта №4)

Педагоглар өчен татар теленә өйрәтү курслары үткәрү.
Педагогик кинәшмәләрдә чыгышлар ясау.
Консультацияләр бирү.
Төркем тәрбиячеләре һәм белгечләр белән берлектә бәйгеләр үткәрү.
Ачык ишәкләр көнендә эшчәнлек күрсәтү.

2.12. Мәктәп белән бәйләнеш. (эш программасына кушымта №5)

Мәктәп һәм бакча балалары белән уртак бәйрәмнәр үткәрү.
Ата-аналар җыелышларына мәктәп укытучыларын чакыру.
Үзара эшчәнлек һәм дәресләр карау.

2.13. Жәмгыять белән үзара бәйләнеш

Жәмәгать урыннарында үз-үзенне тоту кагыйдәләре турындагы күзаллауларны киңәйтү. Мәдәни күренешләр (театр, цирк, зоопарк, китапханә, музей, аларның атрибутлары, аларда эшләнүче кешеләр, үз-үзенне тоту кагыйдәләре белән таныштыруны дәвам итү. Акча, аның функцияләре (хезмәт өчен түләү, сатып алуларда исәп-хисап чарасы), гайлә бюджеты һәм мөмкинлекләре белән таныштыруны дәвам итү. Балаларга һөнәрләр; һөнәр ияләренең хезмәте мөһимлеге; хезмәтне җиңеләйтү өчен төрле техникадан файдалану турында сөйләү. Хезмәт кешесенең шәхси һәм эшлекле сыйфатлары турында сөйләү.

III. Оештыру бүлеге

3.1. Татар һәм ана телен өйрәтүдә кулланыла торган эш материаллары.

1. Эшчәнлек эшкәртмәләре, диагностик материаллар.
2. Тавышлы күрсәтмәлелек (һәр проект өчен аудиоязмалар, анимацион сюжетлар, мультфильмнар).

3. Картиналы һәм картиналы-дидактик күрсәтмәлелек(таратма һәм күрсәтмә рәсемнәр, жырлы-биюле уеннар, театр эшчәнлегә өчен материаллар.
4. Символик, график күрсәтмәлелек (пиктограммалар).
5. Күләмле күрсәтмәлелек (макетлар, муляжлар, уенчыклар)
6. Татар теленә өйрәтү өчен интерактив уеннар.
7. Эш дәфтәрләре.
8. Эчтәлекле демонстрацион рәсемнәр.(УМК “Туган телдә сөйләшәбез”)
9. Ана теленә өйрәтү өчен интерактив уеннар.
- 10.“Туган телдә сөйләшәбез” УМК га кергән аудиоязмалар.
- 11.“Туган телдә сөйләшәбез” УМК га кергән таратма материаллар, битлекләр.

3.2 Материаль - техник яктан тәэмин ителеш

Татар теле кабинеты	Белем бирү эшчәнлегә, индивидуаль, коррекцион эш, ата-аналар, педагоглар өчен консультацияләр, ачык эшчәнлекләр .	Зурлар һәм балалар өчен өстәлләр, урындыклар, экран, ноутбук, магнитофон, проектор, уенчыклар, дидактик, интерактив уеннар, балалар әдәбияты, тематик папкалар, альбомнар, уку -методик комплект (демонстрацион, таратма материал, аудио, видео дисклар, маскалар, театрларның төрле төрләре), ТР һәм РФ символикасы.
---------------------	---	---

Бердәм белем бирү эшчәнлеген оештырганда куллану өчен методик әсбаплар:

1. Туган телдә сөйләшәбез.Методик кулланма / (2-3 яшь).Хазратова Ф.В. һәм башкалар- Казан: Татарстан китап нәшрияте.- 2012.-191 б
2. Туган телдә сөйләшәбез.Методик кулланма / (3-4 яшь). Хазратова Ф.В. һәм башкалар –Казан: “Фолиант,” 2013.-224 б.
3. Туган телдә сөйләшәбез.Методик әсбап / (4-5 яшь). Хазратова Ф.В һәм башкалар. – Казан:Инновацион технологияләр үзәге.-2013.- 256 б
4. Туган телдә сөйләшәбез. 5-7 яшьлек балалар өчен.Методик ярдәмлек / Зарипова З.М һәм башкалар – Казан:

“Фолиант,”-2012.-304 б.

5. Методик кулланма “Минем өем” / (4-5 яшь). Зарипова З.М һәм башкалар – Казан: “2012.-304 б.

6. Методик кулланма “Уйный-уйный үсәбез” / (5-6 яшь). Зарипова З.М һәм башкалар – Казан: “2012.-304 б.

7. Методик кулланма “Без инде эзер зурлар, мәктәпкә илтә юллар” / (6-7 яшь). Зарипова З.М һәм башкалар – Казан: “2012.-304 б.

8. Балалар бакчасында рус балаларына татар теле өйрәтү программасы. Зарипова З.М., Кидрячева Р. Г.,Исаева Р.С. «Идел-Пресс», 2013.

Предметлы - үстерелешле әйләнә тирәлек

Эш дәфтәрләре

Зарипова З.М., Кидрячева Р.Г., Исаева Р.С. «Татарча сөйләшәбез». 4-5 яшьлек балалар өчен эш дәфтәре, «Хәтер», 2012.

Зарипова З.М., Кидрячева Р.Г., Исаева Р.С. «Татарча сөйләшәбез». 5-6 яшьлек балалар өчен эш дәфтәре, «Хәтер», 2012.

Зарипова З.М., Кидрячева Р.Г., Исаева Р.С. «Татарча сөйләшәбез». 6-7 яшьлек балалар өчен эш дәфтәре, “Татарстан китап нәшрияты», 2012.

Тавышлы күрсәтмәлелек

Зарипова З.М., Кидрячева Р.Г., Исаева Р.С. “Минем өем” проеты буенча 4-5 яшьлек балалар өчен укыту-методик комплектына аудиоязмалар. “Аксу” компаниясе, 2012.

Зарипова З.М., Кидрячева Р.Г., Исаева Р.С. “Уйный- уйный үсәбез” проекты буенча 5-6 яшьлек балалар өчен укыту-методик комплектына аудиоязмалар. “Аксу” компаниясе, 2012.

Зарипова З.М., Кидрячева Р.Г., Исаева Р.С. “Без инде хәзер зурлар, мәктәпкә илтә юллар”, проекты буенча 6-7 яшьлек балалар өчен укыту-методик комплектына аудиоязмалар. “Аксу” компаниясе, 2012.

Зарипова З.М., Кидрячева Р.Г., Исаева Р.С. “Минем өем” проекты буенча 4-5 яшьлек балалар өчен анимацион сюжетлар. “Аксу” компаниясе, 2012.

Зарипова З.М., Кидрячева Р.Г., Исаева Р.С. “Уйный- уйный үсәбез” проекты буенча 5-6 яшьлек балалар өчен анимацион сюжетлар. “Аксу” компаниясе, 2012.

Күрсәтмә, таратма материаллар,

театр эшчэнлеге өчен атрибутлар.

“Минем өем” проекты буенча 4-5 яшьлек балалар өчен

1.А4 форматын да күрсәтмә рәсемнәр.	«Минем гаилә» Бабай, эби, эти, эни, малай, кыз.	Һәрберсе 1 данә
	Зур уенчыклар: курчак, куян, аю, туп, песи, эт, машина. Кечкенә уенчыклар: курчак, куян, аю, туп, песи, эт, машина.	Һәрберсе 1 данә
	«Ашамлыклар» Ипи, алма, чәй, сөт.	Һәрберсе 1 данә
	«Уенчыклар» Курчак, куян, аю, туп, песи, эт, машина. курчак, куян, аю, туп, песи, эт, машина – пычрак уенчыклар.	Һәрберсе 1 данә
	Сюжетлы рәсемнәр: «Куян өйгә керә, өйдә аю утыра». «Куян өйдән чыга, сабуллаша».	Һәрберсе 1 данә
	Рәсемнәр: 1 куян, 2 куян, 3 куян, 4 куян, 5 куян; 1 аю, 2 аю, 3 аю, 4 аю, 5 аю; 1 курчак, 2 курчак, 3 курчак, 4 курчак, 5 курчак; 1 туп, 2 туп, 3 туп, 4 туп, 5 туп; 1 машина, 2 машина, 3 машина, 4 машина, 5 машина; 1 песи, 2 песи, 3 песи, 4 песи, 5 песи; 1 эт, 2 эт, 3 эт, 4 эт, 5 эт.	Һәрберсе 1 данә
2.А3 форматын да өй рәсеме.	Өй макеты	1 данә
3. А 5	«Минем гаилә»	Һәрберсе 15

форматын да таратма рәсемнәр.	Бабай, эби, эти, эни, малай, кыз.	данә
	«Ашамлыklar» Ипи, алма, чэй, сөт.	Һәрберсе 15 данә
	«Уенчыklar» Курчак, куян, аю, туп, песи, эт, машина.	Һәрберсе 15 данә
4. Театр эшчәнлеген өчен атрибутлар .	Битлекләр: бабай, эби, эти, эни, малай, кыз, куян, аю, песи, эт.	Һәрберсе 15 данә
Бармак уеннары өчен атрибутлар	бабай, эби, эти, эни, малай, кыз, эт Акбай, песи Мияу, аю, куян.	Һәрберсе 15 данә

“Уйный-уйный үсәбез” проекты буенча 5-6 яшьлек балалар өчен

1. Күрсәтмә рәсемнәр.	«Минем гаилә» Малай, кыз рәсемнәр («Курчакны киендер» уены. Кыз, малай өчен киёмнәр: күлмәк (кызларныкы, малайларныкы), футболка, шорты, чалбар, сарафан - (зәңгәр, кызыл, сары, яшел төсләрдә).	Һәрберсе 1 данә
	«Уенчыklar» Зур уенчыklar: курчак, туп, машина - (зәңгәр, кызыл, сары, яшел төсләрдә). Кечкенә уенчыklar: курчак, туп, машина - (зәңгәр, кызыл, сары, яшел төсләрдә).	Һәрберсе 1 данә
	«Ашамлыklar» Аш, ботка, чәк-чәк, конфет, сок.	Һәрберсе 1 данә
	«Савыт-саба» Зур рәсемнәр: кашык, тәлинка, чынаяк - (зәңгәр, кызыл, сары, яшел төсләрдә).	Һәрберсе 1 данә

	Кечкенә рәсемнәр: кашык, тәлинка, чынаяк - (зәңгәр, кызыл, сары, яшел төсләрдә).	
	«Жиләк-жимешләр» Зур рәсемнәр: яшел алма, сары, кызыл, банан, апельсин, виноград, груша. Кечкенә рәсемнәр: яшел алма, сары, кызыл, банан, апельсин, виноград, груша.	Һәрберсе 1 данә
	«Яшелчәләр» Зур рәсемнәр: кишер, бәрәңге, суган, кыяр, кәбестә. Кечкенә рәсемнәр: кишер, бәрәңге, суган, кыяр, кәбестә.	Һәрберсе 1 данә
	«Киёмнәр» Зур рәсемнәр: күлмәк (кызларныкы, малайларныкы), чалбар - (зәңгәр, кызыл, сары, яшел төсләрдә). Кечкенә рәсемнәр: күлмәк (кызларныкы, малайларныкы), чалбар - (зәңгәр, кызыл, сары, яшел төсләрдә).	Һәрберсе 1 данә
	«Өй жиһазлары» Зур рәсемнәр: карават, урындык, өстәл - (зәңгәр, кызыл, сары, яшел төсләрдә). Кечкенә рәсемнәр: карават, урындык, өстәл - (зәңгәр, кызыл, сары, яшел төсләрдә).	Һәрберсе 1 данә
	«Төсләр» Палитра: зәңгәр, кызыл, сары, яшел.	Һәрберсе 1 данә
	«Саннар»10)	Һәрберсе 1 данә
2. Таратма рәсемнәр.	«Минем гаилә» Малай, кыз рәсемнәре: («Курчакны киендер» уены. Кыз, малай өчен киёмнәр: күлмәк (кызларныкы, малайларныкы), футболка, шорты, чалбар, сарафан - (зәңгәр, кызыл, сары, яшел төсләрдә).	Һәрберсе 15 данә
	«Уенчыклар» Зур уенчыклар: курчак, туп, машина - (зәңгәр, кызыл, сары, яшел төсләрдә). Кечкенә уенчыклар: курчак, туп, машина - (зәңгәр, кызыл, сары, яшел төсләрдә).	Һәрберсе 15 данә
	«Ашамлыклар» Аш, ботка, чәк-чәк, конфет, сок.	Һәрберсе 15 данә
	«Савыт-саба»	Һәрберсе 15

	Зур рәсемнәр: кашык, тәлинка, чынаяк - (зәңгәр, кызыл, сары, яшел төсләрдә). Кечкенә рәсемнәр: кашык, тәлинка, чынаяк - (зәңгәр, кызыл, сары, яшел төсләрдә).	данә
	«Жиләк-жимешләр» Зур рәсемнәр: яшел алма, сары, кызыл, банан, апельсин, виноград, груша. Кечкенә рәсемнәр: яшел алма, сары, кызыл, банан, апельсин, виноград, груша.	Һәрберсе 15 данә
	«Яшелчәләр» Зур рәсемнәр: кишер, бәрәңге, суган, кыяр, кәбестә. Кечкенә рәсемнәр: кишер, бәрәңге, суган, кыяр, кәбестә.	Һәрберсе 15 данә
	«Киёмнәр» Зур рәсемнәр: күлмәк (кызларныкы, малайларныкы), чалбар - (зәңгәр, кызыл, сары, яшел төсләрдә). Кечкенә рәсемнәр: күлмәк (кызларныкы, малайларныкы), чалбар - (зәңгәр, кызыл, сары, яшел төсләрдә).	Һәрберсе 15 данә
	«Өй жиһазлары» Зур рәсемнәр: карават, урындык, өстәл - (зәңгәр, кызыл, сары, яшел төсләрдә). Кечкенә рәсемнәр: кровать, стул, стол - (зәңгәр, кызыл, сары, яшел төсләрдә).	Һәрберсе 15 данә
3.Буяу өчен график рәсемнәр	1 аю, 2 куян, 2 машина, 2 курчак, 3 бәрәңге, 4 кәбестә, 4 курчак, 5 песи, 6 алма, 6 кыяр, 7 туп, 7 бәрәңге, 8 кишер, 9 суган, 10 эт.	Һәрберсе 15 данә
4.Театр эшчәнлеген өчен атрибутлар.	Битлекләр: кишер, суган, кыяр, бәрәңге, кәбестә, алма.	Һәрберсе 15 данә
5. Театр эшчәнлеген өчен атрибут	1.Өстәл театры өчен атрибутлар (конус формасында): «Өч аю»: эти аю, эни аю, бала аю. 2. Өстәл театры өчен атрибутлар (конус формасында): «Кем нәрсә ярата»: песи, эт, аю, куян, кәжә, этәч.	Һәрберсе 1 данә Һәрберсе

лар.	өстэл (зур, уртача зурлыкта, кечкенә); урындык (зур, уртача зурлыкта, кечкенә); карават (зур, уртача зурлыкта, кечкенә).	1 данә
------	--	--------

“Без инде хәзер зурлар-мәктәпкә илтә юллар” проекты буенча 6-7 яшьлек балалар өчен

1. А 4 форматын а күрсәтмә рәсемнәр.	Үрдәк, бүре, этәч, тавык, зур тычкан, кечкенә тычкан, китап, альбом, клей, линейка, ручка, карандаш, пенал, дәфтәр, кофе, пицца, бәрәңге фри, өчпочмак.	Һәрберсе 1 данә
	Шарлар - (зәңгәр, кызыл, сары, яшел төсләрдә).	Һәрберсе 1 данә
	Сюжетлы рәсемнәр: куян чана шуа, аю чана шуа, бүре чана шуа, төлке чана шуа, үрдәк чана шуа, тавык чана шуа, тычкан чана шуа, төлке бии, керпе йоклый, бүре йөгәрә, төлке утыра, керпе уйный, аю йоклый, песи сөт эчә, эт ашый, төлке йөгәрә, куян сикерә, тычкан ашый, этәч җырлый, кыз кул юа, малай китап укый, кыз китап укый, төлке китап укый, куян китап укый, эни кул юа, эти йоклый, малай утыра, кыз бит юа, эби утыра, бабй йоклый.	Һәрберсе 1 данә
2. А 5 форматын да таратма рәсемнәр.	Үрдәк, бүре, этәч, тавык, зур тычкан, кечкенә тычкан, китап, альбом, клей, линейка, ручка, карандаш, пенал, дәфтәр, кофе, пицца, бәрәңге фри, өчпочмак.	Һәрберсе 15 данә
	Шарлар - (зәңгәр, кызыл, сары, яшел төсләрдә).	Һәрберсе 15 данә
	Сюжетлы рәсемнәр: куян чана шуа, аю чана шуа, бүре чана шуа, төлке чана шуа, үрдәк чана шуа, тавык чана шуа, тычкан чана шуа, төлке бии, керпе йоклый, бүре йөгәрә, төлке утыра, керпе уйный, аю йоклый, песи сөт эчә, эт ашый, төлке йөгәрә, куян сикерә, тычкан ашый, этәч җырлый, кыз кул юа, малай китап укый, кыз китап укый, төлке китап укый, куян китап укый, эни кул юа, эти йоклый, малай утыра, кыз бит юа,	Һәрберсе 15 данә

	эби утыра, бабай йоклый.	
8x10 форматын да пиктограм малар	Бии, йоклый, утыра, ашый, эчэ, уйный, сикерэ, йөгерэ, укый, рәсем ясый, жырлый, чана шуа, мин, кыз, малай, эби, бабай.	Һәрберсе 15 данә
15x20 форматын- да пиктограм малар	Бии, йоклый, утыра, ашый, эчэ, уйный, сикерэ, йөгерэ, укый, рәсем ясый, жырлый, чана шуа, мин, кыз, малай, эби, бабай, куян, төлке, песи, эт, аю, этәч, тавык, үрдәк, керпе, тычкан.	Һәрберсе 1 данә

3.3 Оештырылган белем бирү эшчәнлегенең вакыт бүленеше.

(Эш программасына кушымта №6)

3.4. Циклограмма постоянных дел на год воспитателя (по обучению детей татарскому языку)

№ п/п	Содержание работы	Сроки	Периодичность
1.	Диагностика	Сентябрь – май	2 раза в год
2.	Итоговые занятия		1раз в квартал
3.	Развлечения с детьми		1раз в квартал
4.	Совместные развлечения с родителями		1раз в квартал
5.	Консультации для родителей и воспитателей		В течение года
6.	Сезонные праздники		В течение года
7.	Народные праздники		В течение года
8.	Проведение поэтических вечеров		В течение года
9.	Оформление уголка “Татарча сөйләшәбез” в группах для родителей		В течение года
10.	Оформление стенда для воспитателей, родителей, сотрудников в холле		В течение года
11.	Пополнение материала в кабинете татарского языка и в музее быта татарского народа.		В течение года
12.	Участие в методической работе ДОУ, МО, города, региона.		В течение года

--	--	--	--

**3.5 Милли бэйрэмнэр һәм чаралар.
(Кушымта №7)**

**3.6. Коррекция эш
(Эш программасына кушымта №8)**

3.8. Әдәбият

1. Мәктәпкәчә мәгарифнең Федераль дәүләт белем стандарты (Россия Федерациясе Мәгариф һәм фән министрлыгының 2013елның 17 октябрдә 1155 нче номерлы боекы нигезендә расланган).
2. Татарстан Республикасының “Татарстан Республикасында Татарстан Республикасының дәүләт телләре һәм башка телләр турында” Законы.
3. Зарипова З.М., Кидрячева Р.Г. Балалар бакчасында рус балаларына татар теле өйрәтү программасы. «Идел-Пресс», 2013.
4. Зарипова З.М., Кидрячева Р.Г. “Татарча сөйләшәбез”. 4-5 яшьлек балаларны татар теленә өйрәтү буенча методик ярдәмлек, «Хәтер», 2011
5. Зарипова З.М., Кидрячева Р.Г. “Татарча сөйләшәбез”. 5-6 яшьлек балаларны татар теленә өйрәтү буенча методик ярдәмлек, «Хәтер», 2012
6. Зарипова З.М., Кидрячева Р.Г. “Татарча сөйләшәбез”. 6-7 яшьлек балаларны татар теленә өйрәтү буенча методик ярдәмлек, «Татарстан китап нәшрияты», 2012.
7. Закирова К.В., Муртазина Л.Р. “Әй, уйныйбыз, уйныйбыз”.- Казан, 2013.
8. Зарипова З.М., Исаева Р.С. “Үстерешле уен”.- Казан, 2013.
9. К. В. Закирова К.В., Муртазина Л.Р. “Балачак – уйнап - көлеп үсәр чак”.- Казан, 2012.